

ADAPTACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA.CURSO 2022/2023

ORDE do 27 de decembro de 2022 de modificación da Orde do 20 de maio de 2022 pola que se aproba o calendario escolar para o curso 2022/23 nos centros docentes sostidos con fondos públicos na Comunidade Autónoma de Galicia.

+

DEPARTAMENTO DE: MÚSICA

DATA: 25-2-2023

Programación didáctica

Departamento de Música

Curso 2022-2023

IES RIBEIRA DO LOURO

ÍNDICE

-Introdución e contextualización__	4
-Contribución da área de música á consecución das competencias básicas	5
-Obxectivos xerais da área de música na ESO	16
-Contidos xerais da área de música	17
-Orientacións metodolóxicas en referencia á consecución das competencias	20
-Música 2º ESO	24
-Música 4º ESO	62
- Procedementos e instrumentos de avaliación na ESO	100
- Metodoloxía na ESO	101
- Materiais e recursos didácticos	103
- Criterios de avaliación, cualificación e promoción	104
- Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente	108
- Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes. Instrumentos de avaliación e criterios de cualificación das materias pendentes.	109
- Deseño da avaliación inicial	110
- Medidas de atención á diversidade	110
- Contribución desde a área de música ao plan lector do centro	111
-Tratamento de fomento das TIC na área de música	112
- Concreción de elementos transversais	114
- Actividades complementarias e extraescolares	64
-Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das propias programacións didácticas e procesos de mellora.	115

-INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

O Dpto. de Música é un departamento unipersoal que está integrado por África Álvarez Outerelo, profesora de ensino secundario, xefa de Departamento e responsable de impartir a materia nos cursos 2º, 3º e 4º ESO.

A asignación horaria do Departamento para este curso 2022–2023 é a seguinte:

2º ESO (2 horas/sem) *2ºESO A: 24 alumnos/as.

*2ºESO B: 23 alumnos/as.

*2ºESO C: 24 alumnos/as.

*2º ESO D: 8 alumnos/as.

4º ESO (3 horas/sem): un curso de 17 alumnos/as (de 4º ESO A, B e C)

A materia de Música contribúe ao desenvolvemento de valores como o esforzo, a constancia, a disciplina, a toma de decisións, a autonomía, o compromiso, a asunción de responsabilidades e o espírito emprendedor, innovador e crítico. Tal e como demostran numerosos estudos publicados, a práctica musical mellora a memoria, a concentración, a atención, a psicomotricidade, o control das emocións, a autoestima, as habilidades para enfrontarse a un público ou a capacidade para traballar en grupo. A música favorece a adquisición das competencias clave, procura un ensino integral e axuda na maduración do alumnado, ademais de favorecer o espírito de motivación e superación persoal.

As disciplinas musicais non só desenvolven a creatividade, a sensibilidade artística e o criterio estético; tamén axudan o alumnado a adquirir os coñecementos e habilidades para construír a súa personalidade, a traballar en equipo, desenvolver o pensamento crítico e a converterse en cidadáns e cidadás que actúen de xeito responsable e autónomo.

En definitiva, a actividade musical, nas súas diversas facetas, favorece as capacidades sociais e expresivas dos alumnos e das alumnas.

- CONTRIBUCIÓN DA ÁREA DE MÚSICA Á CONSECUCIÓN DAS COMPETENCIAS BÁSICAS

Unha competencia é a forma en que as persoas logran mobilizar todos os seus recursos persoais (cognitivos, afectivos, sociais, etc.) para lograr o éxito na resolución dunha tarefa, de maneira que esa competencia só se adquire no proceso de resolución desa tarefa. O grao de adquisición maniféstase nas accións, decisións e actitudes que cada un dos nosos alumnos e alumnas emprende ante unha situación ou contexto específico. As competencias básicas son o conxunto de aprendizaxes consideradas actualmente imprescindibles e que debe desenvolver un mozo ou unha moza ao finalizar o ensino obrigatorio para poder lograr a súa realización persoal, exercer a cidadanía activa, incorporarse á vida adulta de xeito satisfactorio e ser capaz de desenvolver unha aprendizaxe permanente ao longo da vida. Estas competencias básicas son:

1. Competencia en comunicación lingüística (CCL)

A comunicación é a habilidade para expresar e interpretar pensamentos, sentimentos e feitos. Esta competencia fai referencia á utilización da linguaxe como instrumento de comunicación oral e escrita, de comprensión e representación da realidade, de organización de ideas, emocións e condutas.

Son numerosas as actividades que podemos propor en Música para que o alumnado aprenda a expresarse oralmente e por escrito. Por exemplo, mediante a realización de tarefas relacionadas coa comunicación lingüística, a adquisición e uso axeitado dun vocabulario musical básico, valorando o enriquecemento que a linguaxe verbal achega á música na expresión vocal e o canto, etc. A audición e a análise de diferentes exemplos de música vocal ofrece ao alumnado a posibilidade de valorar críticamente o equilibrio e desequilibrio que se produce entre o texto e a música nos diferentes xéneros e estilos musicais.

A linguaxe debe ser o instrumento básico na aula de Música porque se converte na base para aprender a expor xuízos persoais, escoitar aos demais e dialogar.

Actividades, tarefas ou propostas de traballo vinculadas coa competencia en comunicación lingüística:

- Traballar na aula de Música aspectos relativos á fonética, entoación, acentos, pronuncia, etc.
- A través da expresión vocal e o canto a música integra a linguaxe verbal e o musical, polo que procuraremos valorar o enriquecemento que dita interacción xera.
- Fomentaremos a utilización correcta do vocabulario para comprender e saber comunicar cuestións relacionadas coa música. Con iso, o alumnado poderá expresar e interpretar de forma oral e escrita, pensamentos, emocións, vivencias e opinións persoais.
- +
- Ler e comprender textos tanto en lingua galega como castelá (descricións e análises musicais, indicacións dunha partitura, letras de cancións, etc.)
- A música expón o seu discurso a través de funcións formais semellantes ás que utiliza a comunicación lingüística: introdución, exposición, desenvolvemento, recapitulación e conclusión, polo que, analizando determinadas composicións musicais podemos establecer paralelismos entre o discurso musical e o discurso lingüístico.
- Formular e expresar os propios argumentos dun xeito convincente e axeitado ao contexto. Usar a comunicación para resolver conflitos e realizar críticas con espírito construtivo.
- Gozar escoitando.

2. Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía. (CMCCT)

Consiste na habilidade para utilizar razoamentos matemáticos, producir e interpretar distintos tipos de información sobre aspectos cuantitativos, espaciais da realidade, así como a capacidade de utilizar datos e argumentacións matemáticas.

O desenvolvemento da competencia matemática na área de Música leva a integración de elementos e razoamentos lóxicos nas actividades ou tarefas propostas na aula de Música. A través dos contidos referidos aos bloques de escoita e creación, a música incide na utilización de modos de pensamento lóxico e espacial aplicados á identificación dos elementos que interveñen na construción dunha obra musical (relacións entre altura de son e a súa frecuencia, relacións interválicas, organización de sons a través de escalas diatónicas, modal, tonal, dodecafónica; proporcións rítmicas, patróns de diferente duración sonora, etc.). Coa práctica e a interpretación musical trabállanse contidos e procedementos baseados na representación das ideas e intencións musicais mediante a notación musical (pentagrama, signos, tablaturas, claves, notas e figuras, indicacións metronómicas, etc.) co que tamén favorecemos que o noso alumnado adquira habilidades relacionadas coa competencia matemática.

Actividades, tarefas ou propostas de traballo vinculadas coa competencia matemática:

- A Música comparte coas matemáticas aspectos como a utilización de modos de representación e de pensamento lóxico e espacial.
- Manexar os elementos matemáticos básicos en actividades propostas na Aula de Música. Preténdese que o alumnado adquira a habilidade para pensar de forma lóxica utilizando e aplicando modelos existentes ás tarefas propostas. Pór en práctica procesos de razoamento que levan á obtención de información.

- Seleccionar as técnicas adecuadas para calcular, representar e interpretar a realidade a partir da información dispoñible.
- Identificar situacións cotiás no Aula de Música que requiran a aplicación de estratexias de resolución de problemas.
- Respecto á verdade como base do pensamento matemático.

3. Competencia no coñecemento e a interacción co mundo físico.

Con respecto á habilidade para interactuar co mundo físico tanto nos seus aspectos naturais como nos xerados pola acción humana, esta competencia capacita ao alumnado para desenvolverse, por exemplo, en ámbitos da vida como a saúde, o consumo e a tecnoloxía que nos rodea.

Forma parte desta competencia a axeitada percepción do espazo físico no que se desenvolve a actividade humana, do que o son e a música forman parte. Por iso, recoñecer e analizar criticamente a presenza que determinados sons (naturais ou non) teñen na nosa contorna (paisaxe sonora) é fundamental para ser consciente da importante incidencia⁺ que ten o son na nosa sociedade. Identificando e reflexionando sobre o exceso de son, sobre cando e como o son convértese en ruído, sobre a contaminación sonora e sobre o nivel sonoro que soportamos en determinados lugares de lecer, sobre o uso de música indiscriminadamente son cuestións fundamentais que se abordarán desde o noso área.

Tamén capacitaremos ao noso alumnado nesta competencia grazas aos contidos referidos ao coñecemento da voz e do corpo humano (oído, aparello fonador, respiratorio) como medios de expresión e na necesidade de xerar en elas e eles hábitos saudables tanto físicos como mentais. Así mesmo, supón a capacidade de ter en conta a dobre dimensión da saúde (individual e colectiva) e mostrar actitudes de responsabilidade e respecto cara aos demais e cara a un mesmo.

Actividades, tarefas ou propostas de traballo vinculadas coa competencia no coñecemento e a interacción co mundo físico

- Realización de actividades que exploren, descubran e utilicen correctamente as nosas posibilidades expresivas. Incorporar a aplicación de conceptos científicos básicos para coñecer o corpo humano.
- Coñecemento e interiorización dos elementos que inciden na calidade de vida das persoas: bo estado de saúde, hixiene e nutrición persoal. Sensibilizarnos coa necesidade de saúde, tanto individual como colectiva.
- Habilidade para utilizar instrumentos musicais: curiosidade por comprender os fundamentos científicos e tecnolóxicos vinculados á música.
- Analizar os nosos propios hábitos de consumo musical e o uso da tecnoloxía neles.
- Argumentar as consecuencias dun tipo de vida fronte a outro en relación co uso responsable dos recursos naturais, o coidado do medio ambiente, os bos hábitos de consumo, a protección da saúde, etc.
- Tomar decisións sobre o mundo físico e sobre a influencia da actividade humana no medio ambiente.

4. Competencia que desenvolve o tratamento da información e a competencia dixital (CD)

Esta competencia consiste en dispor de habilidades para buscar, procesar e comunicar información e aprender a transformala en coñecemento. Para iso, o alumnado necesita adquirir diferentes habilidades como, por exemplo:

- Ser capaz de buscar, seleccionar e tratar a información autonomamente e distintas fontes e utilizando linguaxes específicas (textual, numérico, icónico, visual, gráfico e sonoro).

- Transformar a información en coñecemento mediante destrezas de razoamento para organizala, relacionala, sintetizala e integrala nos seus propios esquemas de coñecemento (aprendizaxe significativa)
- Utilizar as tecnoloxías da información e a comunicación para aprender
- Facer uso habitual dos recursos tecnolóxicos dispoñibles.

Desde a nosa materia Música contribuímos a que o alumnado adquira esta competencia de diversos xeitos: aprendendo o uso de diferentes recursos tecnolóxicos por exemplo, o manexo de distintos formatos de audio, técnicas de tratamento e gravación de sons, así como e a produción de mensaxes musicais, audiovisuais e multimedia. Moitas das actividades propostas pretenden que o alumnado busque, obteña, analice e comente audicións, vídeos e todo tipo de información musical dispoñibles a través da Internet. Desta forma incídese en desenvolver a competencia dixital.

Actividades, tarefas ou propostas de traballo vinculadas co tratamento da información e a competencia dixital +

- Comprensión das principais aplicacións dun computador (procesador de texto, folla de cálculo, base de datos, almacenamento e manexo de información) para traballar contidos do noso área.
- Facer uso habitual de novas tecnoloxías musicais e das tecnoloxías da información e a comunicación para informarse, aprender e gozar da música, con conciencia crítica e xerando hábitos responsables en diferentes contextos (educativo, familiar e de lecer).
- Avaliar e seleccionar novas fontes de información relacionadas coa música: tomar conciencia das oportunidades que ofrece o uso de Internet e as novas tecnoloxías da comunicación (buscadores, blogs, correo electrónico, foros, etc.).

- Tomar conciencia da necesidade de respectar principios éticos no uso das tecnoloxías da información e a comunicación.

5. Competencias sociais e cívicas (CSC)

Esta competencia fai posible comprender a realidade social na que vivimos. Na Aula de Música o traballo colaborativo está presente en numerosas propostas de traballo mediante as que estamos integrando coñecementos e habilidades que permiten ao alumnado participar en actividades en grupo, elixir como comportarse en determinadas situacións e responsabilizarse das eleccións e decisións adoptadas.

A Música contribúe á competencia social e cidadá fomentando a participación en actividades musicais relacionadas coa interpretación e a creación colectiva, expresando nelas ideas propias, valorando as dos demais e coordinando as súas propias accións coas dos outros integrantes do grupo para conseguir un resultado.

Moitas das actividades realizadas na Aula de Música inciden no coñecemento e a utilización de sistemas democráticos, así como utilizar determinados criterios morais para tomar decisións. Preténdese con eles que o alumnado traballe, colabore e axúdese, desenvolva a capacidade de diálogo e de respecto á hora de realizar un proxecto musical común.

Actividades, tarefas ou propostas de traballo vinculadas coa competencia social e cidadá

- Habilidade para traballar de forma cooperativa e flexible como parte dun equipo. Ser capaz de crear confianza e empatía, aprender a negociar e ter boa disposición para chegar a acordos.
- Ser conscientes da existencia de diferentes perspectivas para analizar a realidade. Comprender a pluralidade de opinións, ser capaz de pórse no lugar do outro e comprender puntos de vista diferentes ao noso. Valorar a diferenza

e recoñecer a igualdade de dereitos entre homes e mulleres.

- Aprender a convivir. Manexar habilidades sociais e saber resolver os conflitos de forma dialogante, construtiva e pacífica.
- Comprender e practicar os valores das sociedades democráticas: democracia, liberdade, igualdade, solidariedade, corresponsabilidade, participación, etc.

6. Competencia para a conciencia cultural e artística (CCEC)

Mediante a aprendizaxe da Música na ESO incídese de forma moi directa na adquisición da competencia cultural e artística. A materia de Música *“Fomenta a capacidade de apreciar, comprender e valorar diferentes manifestacións culturais e musicais, a través de experiencias perceptivas e expresivas.”* Apreciar o feito musical como parte da cultura leva implícito dispor de habilidades perceptivas, sensibilidade e sentido estético para poder comprender, valorar e ser capaz de emocionarse e gozar a música. A nosa materia favorece a adquisición deste tipo de habilidades. Moitos dos contidos relacionados coa escoita, interpretación, creación e contextos musicais inciden na adquisición da capacitación cultural e artística.

Mediante a audición, a interpretación e o coñecemento de músicas de diferentes culturas, épocas e estilos, estamos desenvolvendo no noso alumnado unha actitude de respecto e aprecio á creatividade implícita na expresión de ideas, experiencias ou sentimentos a través da música. Iso implica tamén pór en xogo a iniciativa, a imaxinación e a creatividade propia, posto que comporta reelaborar ideas e sentimentos propios e alleos así como habilidades de pensamento diverxente e converxente. Tamén posibilita ofrecer elementos para a elaboración de xuízos fundamentados no respecto das manifestacións musicais distintas, establecendo conexións con linguaxes artísticas e con contextos sociais e históricos diferentes. Ser capaz de comprender a música enriquece persoalmente ao noso alumnado e, ademais,

capacítalle cara a unha mellor valoración desta manifestación do ser humano.

Actividades, tarefas ou propostas de traballo vinculadas coa competencia cultural e artística:

- Exercitarse na habilidade, actitude e sensibilidade que permita interpretar e escoitar manifestacións musicais de diferente culturas, épocas e estilos. Tomar conciencia da diversidade cultural e artística galega e europea.
- Comprender a evolución do pensamento e do gusto musical así como da importancia dos factores estéticos que inflúen na vida cotiá.
- Apreciar a creatividade implícita na expresión de ideas a través de diferentes composicións musicais. Utilizar a música como fonte de enriquecemento e goce. Empregar os nosos recursos para realizar creacións propias e a realización de actividades musicais en grupo.
- Considerar a música como parte do noso patrimonio cultural: coñecer as principais obras musicais incluíndo a música popular como testemuño da nosa historia, xa que, a través do coñecemento da nosa realidade cultural será posible desenvolver un achegamento ás culturas musicais doutros pobos.
- Interese e iniciativa por participar na vida cultural do noso centro e a nosa comunidade.
- Desenvolver unha actitude aberta á diversidade da expresión musical.

7. Competencia para aprender a aprender (CAA)

Aprender a aprender supón dispor de habilidades para iniciarse na aprendizaxe e ser capaz de continuar aprendendo de xeito autónomo de acordo aos nosos propios obxectivos e necesidades. Esta competencia ten dúas dimensións fundamentais:

- Ser conscientes das nosas capacidades, potencialidades e carencias

(intelectuais, emocionais e físicas). Saber que somos capaces de facer por nós mesmos e o que podemos facer con axuda doutras persoas.

- Ter un sentimento positivo cara á nosa capacidade de aprender, que redunde na motivación, a autoconfianza e o gusto por aprender.

Ao levar a cabo actividades de interpretación, tanto individuais como en grupo, o alumnado vai tomando conciencia sobre as súas propias capacidades, a utilización de distintas estratexias de aprendizaxe, a xestión e control eficaz dos propios procesos de aprendizaxe e o desenvolvemento do sentido de responsabilidade. O desenvolvemento do sentido da orde e da análise musical que se traballan en actividades de audición inciden neste aspecto, xa que a Música contribúe a desenvolver capacidades como a atención, a concentración e a memoria.

Actividades, tarefas ou propostas de traballo vinculadas con esta competencia para aprender a aprender:

- Habilidade para concentrarse durante períodos curtos e longos de tempo.
- Ser perseverante na aprendizaxe. Adquirir confianza en si mesmo. Exporse metas a curto, medio e longo prazo. Administrar o esforzo. Adquirir responsabilidades e compromisos persoais.
- Aplicar os novos coñecementos e capacidades a situacións parecidas e contextos diversos.
- Resolver problemas, aceptar nosos os erros e aprender dos demais.

8. Competencia de autonomía, iniciativa persoal e espírito emprendedor (CSIEE)

Esta competencia fai referencia á adquisición da conciencia e dos valores e actitudes que cada un temos. Supón transformar as ideas en accións, é dicir, adquirir a capacidade de planificar e levar a cabo proxectos. A

responsabilidade, a perseveranza, o coñecemento de si mesmo, a autoestima, a creatividade, a autocrítica, a capacidade de elixir, de calcular e asumir riscos, de afrontar os problemas e de aprender dos erros son importantes á hora de valorar o grao de adquisición que o alumnado ten desta competencia.

Tanto a interpretación musical como a composición son actividades que, para obter os resultados desexados, requiren unha planificación previa e de toma de decisións persoais e en grupo. Tamén permiten desenvolver capacidades como a perseveranza, a responsabilidade, a autocrítica e a autoestima, xa que moitas das actividades musicais propostas na Aula de Música desenvolven habilidades sociais como a empatía, que axudan ao noso alumnado a traballar de forma cooperativa e flexible, con creatividade, confianza e sentido crítico.

Actividades, tarefas ou propostas de traballo vinculadas con esta competencia de autonomía e iniciativa persoal:

- Afrontar problemas que poidan xurdir, buscar solucións creativas e aprender dos erros cometidos nas actividades de traballo propostas.
- Coñecerse a si mesmo ou a si mesma: as nosas capacidades, debilidades, fortalezas, aprender a controlar as nosas emocións.
- Desenvolver plans persoais, aprender a adecuar os nosos proxectos coas nosas capacidades, aprender a manter a motivación persoal, ser autocrítico e ter autoestima.
- Organizar tempos e tarefas, saber dialogar e negociar, ser flexible e valorar as ideas ou formulacións dos demais, traballar cooperativamente, ter confianza en si mesmo.
- Autoavaliarse, extraer conclusións, reelaborar os plans iniciais, valorar posibilidades de mellora, tomar decisións e ter unha actitude positiva ao cambio.

O clima da aula, o desenvolvemento de habilidades sociais, a integración das ferramentas dixitais, o traballo cooperativo, o desenvolvemento da creatividade, a intelixencia emocional, as relacións co contexto sociocultural do centro, aprender a aprender... son elementos que deberemos ter en conta e ir integrando aos poucos no desenvolvemento dos procesos de ensino-aprendizaxe na Aula de Música para lograr unha capacitación do noso alumnado nas competencias básicas.

-OBJECTIVOS XERAIS DA ÁREA DE MÚSICA NA ESO

A ensinanza da música nesta etapa terá como obxectivo o desenvolvemento das seguintes capacidades:

- Utilizar a voz, o corpo, obxectos, instrumentos e dispositivos electrónicos para expresar ideas e sentimentos, enriquecendo as propias posibilidades de comunicación e respectando outras formas distintas de expresión.
- Desenvolver e aplicar diversas habilidades e técnicas que posibiliten a creación, a interpretación vocal e a instrumental, o movemento e a danza, tanto de forma individual como en grupo.
- escoitar unha ampla variedade de obras, de distintos estilos, xéneros, tendencias e culturas musicais, apreciando o seu valor como fonte de coñecemento, enriquecemento intercultural e gozo persoal, interesándose por ampliar e diversificar as preferencias musicais propias.
- Recoñecer as características de diferentes obras musicais como exemplos da creación artística e do patrimonio cultural, recoñecendo as súas intencións e funcións e aplicando a terminoloxía apropiada para describilas e valoralas criticamente.
- Utilizar de forma autónoma diversas fontes de información - medios audiovisuais, internet, textos, partituras e outros recursos gráficos para o coñecemento e gozo da música.

- Coñecer e utilizar diferentes medios audiovisuais e tecnoloxías da información e da comunicación como recursos para a produción musical, valorando a súa contribución ás distintas actividades musicais e a aprendizaxe autónoma da música.
- Participar na organización e realización de actividades musicais desenvolvidas nos diferentes contextos, con respecto e disposición para superar estereotipos e prexuízos, tomando conciencia, como membro dun grupo, do enriquecemento que se produce coas contribucións dos demais.
- Comprender e valorar as relacións entre a linguaxe musical e outras linguaxes e ámbitos de coñecemento, así como a función e o significado da música en diferentes producións artísticas e audiovisuais e nos medios de comunicación.
- Elaborar xuízos e criterios persoais, mediante unha análise crítica dos diferentes usos sociais da música, sexa cal sexa a súa orixe, aplicándoos con autonomía e iniciativa a situacións cotiás e valorando a contribución que a música pode facer á vida persoal e a da comunidade.
- Valorar o silencio e o son como fenómenos naturais e como elementos musicais, tomando conciencia da súa función como parte integral do ambiente e utilizando coñecementos da ecoloxía acústica para aproximarse a paisaxes sonoras de diferentes épocas e espazos para combater a polución sonora.

-CONTIDOS XERAIS DA ÁREA DE MÚSICA

Bloque 1. escoita.

- Utilización dos recursos necesarios para a comprensión da música escoitada.
- Elementos que interveñen na construción dunha obra musical: melodía, ritmo, harmonía, timbre, textura, forma, tempo, dinámica, etc.
- Identificación dos elementos da música e das súas características na audición e na análise de obras musicais.

- Clasificación e discriminación auditiva dos diferentes tipos de voces e instrumentos e das distintas agrupacións vocais e instrumentais.
- Audición, análise elemental e apreciación crítica de obras vocais e instrumentais de distintos estilos, xéneros, tendencias e culturas musicais, incluíndo as interpretacións e composicións realizadas na aula. Interese por coñecer músicas de distintas características e por ampliar as propias preferencias musicais.
- A música en vivo: concertos e outras manifestacións musicais, da propia cultura musical e doutras. Interese por desenvolver hábitos positivos e de respecto aos demais durante a escoita.
- Aplicación de estratexias de atención, audición interior, memoria comprensiva e anticipación durante a interpretación e creación musical.
- Valoración da audición como forma de comunicación e como fonte de coñecemento e enriquecemento intercultural.

Bloque 2. Interpretación.

- As características da voz e da palabra como medios de expresión musical. Habilidades técnicas e interpretativas, exploración e descubrimento das posibilidades da voz como medio de expresión musical.
- Os instrumentos e o corpo como medios de expresión musical: características xenéricas e formais.
- Agrupacións vocais e instrumentais na música de diferentes xéneros, estilos e culturas. A interpretación individual e en grupo.
- Práctica de pezas musicais aprendidas a través da memorización e da lectura de partituras.
- As grafías e outras formas de notación musical, convencionais e propias, empregadas como expresión musical.
- Experimentación e práctica das distintas técnicas do movemento e da danza, expresión dos contidos musicais a través do corpo e do movemento e a interpretación dun repertorio variado de danzas.

- Coñecemento e emprego das tecnoloxías da información na interpretación e gravación de pezas musicais.
- Práctica da relaxación, a respiración, a articulación, a resonancia e a entoación.
- Exploración das posibilidades de diversas fontes sonoras e práctica de habilidades técnicas para a interpretación.
- Práctica das pautas básicas da interpretación: silencio, atención ao director/a e aos/ás e outros/as intérpretes, audición interior, memoria e adecuación ao conxunto.
- Aceptación e cumprimento das normas que rexen a interpretación en grupo e a aportación das ideas musicais que contribúan ao perfeccionamento da tarefa común.
- Aceptación e predisposición para mellorar as capacidades técnicas e interpretativas propias e respecto ante outras formas de expresión.

Bloque 3. Creación.

- A improvisación, a elaboración de arranxos e a composición como recursos para a creación musical en todas as súas vertentes; elaboración de arranxos de cancións e pezas instrumentais, con acompañamentos sinxelos e a selección de distintos tipos de organización musical.
- Composición individual ou en grupo de cancións e pezas instrumentais para distintas agrupacións a partir da combinación de elementos e recursos presenta dos no contexto das diferentes actividades que se realizan na aula.
- Sonorización de representacións dramáticas, actividades de expresión corporal e danza e imaxes fixas e en movemento na realización de producións audiovisuais.
- Fomento da sensibilidade estética, desenvolvida a través da comprensión e interiorización da música.
- Emprego e coñecemento dos recursos necesarios para a conservación e a difusión das creacións musicais propias e alleas.

- Utilización das tecnoloxías da información nos procesos de creación musical.

Bloque 4. Contextos musicais.

- Recoñecemento e localización nas coordenadas espacio-temporais das manifestacións musicais máis significativas do patrimonio musical galego, occidental e doutras culturas
- A pluralidade de estilos na música actual. Características culturais, artísticas e formais.
- A música ao servizo doutras linguaxes; corporal, teatral, cinematográfica, radiofónica ou publicitaria. Análise da música empregada en diferentes tipos de espectáculos e producións audiovisuais.
- Utilización de diversas fontes de información para indagar sobre instrumentos, compositores e compositoras, concertos e producións musicais en vivo e gravadas, tanto do patrimonio galego como da música occidental en xeral e doutras culturas.
- O son e a música nos medios audiovisuais e nas tecnoloxías da información e a comunicación. Valoración dos recursos tecnolóxicos como instrumentos para o coñecemento e gozo da música.
- Sensibilización e actitude crítica ante o consumo indiscriminado de música e a contaminación sonora.

-ORIENTACIÓNS METODOLÓXICAS EN REFERENCIA Á CONSECUCIÓN DAS COMPETENCIAS

A introdución das competencias básicas no Sistema Educativo trae consigo unha serie de cambios. Devanditos cambios afectan particularmente ao proceso de ensino-aprendizaxe, e máis concretamente á metodoloxía. Toda competencia está vinculada á realización dunha tarefa, de modo que o alumnado unicamente adquire as competencias no proceso de resolución de

determinadas tarefas, actividades ou experiencias educativas. O éxito da incorporación das competencias ao currículo de Música dependerá, xa que logo, do acerto na selección de experiencias educativas (tarefas, actividades de ensino-aprendizaxe) que contribúan ao desenvolvemento das diferentes competencias básicas.

Desde esta perspectiva podemos establecer algunhas orientacións metodolóxicas que nos poden orientar o proceso de ensino-aprendizaxe para o desenvolvemento das competencias básicas por parte do noso alumnado. A continuación, faremos un percorrido polas diferentes competencias intentando reflexionar sobre posibles tarefas que relacionan as competencias básicas coas actividades que habitualmente realizamos no aula de Música.

1. Priorizar a aplicación do coñecemento fronte á aprendizaxe memorístico.

Fomentaremos que o noso alumnado desenvolva un pensamento crítico se procuramos que relacione coñecementos novos cos que xa sabe. Para iso, necesitamos, por exemplo, relacionar os contidos de Música coas diferentes áreas e materias que se imparten no noso centro; adaptar os novos contidos ás súas propias necesidades e converter as novas ideas en acción mediante a súa aplicación ou concreción en novas tarefas.

2. Propor situacións de aprendizaxe variadas.

Con iso desenvolveremos o funcionamento cognitivo global do alumnado (recoñecer, analizar, discriminar auditivamente, aplicar, revolver, establecer semellanzas e diferenzas, identificar ...) e non unicamente algunhas destrezas.

3. Contextualizar os novos contidos coa realidade.

O desenvolvemento dos obxectivos e os contidos debe traballarse a través de

metodoloxías que os conecten coa realidade do alumnado. Temos que conseguir que o alumnado cre as súas propias redes de coñecemento (que a aprendizaxe teña un sentido, que lle sexa significativo) e que se adecúe ás súas necesidades, ao seu contexto, aos seus gustos musicais, intereses e á súa motivación. Para iso temos que ser receptivos aos puntos de vista do alumnado en canto a temas, propostas, etc.

4. Potenciar a autonomía do alumnado mediante estratexias metodolóxicas diferentes.

Teñen que aprender a tomar decisións, a ser autónomos, a adquirir responsabilidades na súa propia aprendizaxe coas axudas que sexan necesarias en cada caso. Para iso, é necesario utilizar actividades, tarefas e situacións variadas. Os contidos xa non se transmiten unicamente a través do profesor ou a profesora (modelo transitivo) senón que temos que atopar novas situacións de aprendizaxe: elaborar proxectos, resolver problemas cotiáns, investigar ... A figura do profesorado refórzase agora como procurador, guía, estímulo das actividades de ensino-aprendizaxes.

5. Potenciar a lectura e o tratamento da información como estratexia de aprendizaxe.

É fundamental que o noso alumnado lea, compare, contraste información, relacione de forma crítica con outras informacións procedentes de fontes diferentes. Deste xeito estamos formando persoas autónomas, capaces de construír a súa propia aprendizaxe.

6. Fomentar o coñecemento que ten o alumnado sobre a súa propia aprendizaxe: aprende a aprender.

Que sexa capaz de marcarse os seus propios obxectivos, que coñeza as características da súa propia aprendizaxe, que aprenda a organizarse,

planificar o seu traballo persoal, que se expoña interrogantes, que recoñeza as súas fortalezas e as súas debilidades, que busque novas solucións con creatividade, que avalíe os seus propios resultados e o seu propio proceso de aprendizaxe (autoavaliarse)

7. Potenciar o traballo colaborativo na Aula de Música.

Os agrupamentos xogan un papel moi importante no nosa área. O alumnado aprende a desenvolver diferentes capacidades en función do tipo de agrupamento no que se atope. Xa que logo, é necesario que utilizemos diferentes organización física do aula en función da tarefa e do tipo de agrupamento (traballos individuais, por parellas, pequenos grupos, asemblea). É interesante así mesmo, contar con referencias heteroxéneas para valorar aos demais e aprender deles e delas e das solucións que han atopados os membros doutros grupos para un mesmo problema.

8. Buscar, seleccionar e elaborar materiais curriculares diversos.

Os apuntamentos ou a información recibida na clase non debe constituír o único recurso didáctico no Aula de Música. Temos que procurar o uso dunha variedade de materiais e recursos, por exemplo o uso de bibliotecas (do aula, do centro, da contorna, virtuais) e das Tecnoloxías da Información e a Comunicación no proceso de ensino-aprendizaxe.

9. Diversificar as situacións e os instrumentos de avaliación.

No proceso de avaliación da Música temos que ter en conta a pouca relevancia das probas e instrumentos que avalían só coñecementos. Por iso é fundamental que diversifiquemos as técnicas, situacións e instrumentos de avaliación considerando entre outros, os seguintes:

- a observación directa do alumnado tanto no traballo individual, en parellas, en pequeno grupo ou en asemblea;

- analizar o traballo persoal que o alumnado realiza no seu caderno (actividades de clase, comentarios de audicións, anotacións)
- valorar a súa participación nas actividades na Aula de Música (interpretativas, creativas, as súas opinións en debates, colaboración, actitude e predisposición)
- realización de tarefas (en clase, en casa, noutros contextos)
- probas orais e escritas (que inclúan non só aspectos conceptuais senón tamén relacionados cos valores e actitudes, cos procedementos e habilidades).

- MÚSICA 2º ESO

CONTIDOS

Bloque 1. Interpretación e creación +

-Parámetros do son. Elementos básicos da linguaxe musical

-Características da voz e da palabra como medios de expresión musical. Habilidades técnicas e interpretativas, exploración e descuberta das posibilidades da voz como medio de expresión musical.

-Instrumentos e corpo como medios de expresión musical: características xenéricas e formais.

-Agrupacións vocais e instrumentais na música de diferentes xéneros, estilos e culturas. Interpretación individual e en grupo.

-Práctica da relaxación, a respiración, a articulación, a resonancia e a entoación.

- Fomento da sensibilidade estética, desenvolvida a través da comprensión e a interiorización da música.
- Graffías e outras formas de notación musical, convencionais e propias, empregadas como expresión musical.
- Exploración das posibilidades de diversas fontes sonoras e práctica de habilidades técnicas para a interpretación.
- Experimentación e práctica das técnicas do movemento e da danza, expresión dos contidos musicais a través do corpo e do movemento, e a interpretación dun repertorio variado de danzas.
- Práctica das pautas básicas da interpretación: silencio, atención ao/á director/a e aos/ás demais intérpretes, audición interior, memoria e adecuación ao conxunto.
- Aceptación e cumprimento das normas que rexen a interpretación en grupo e a achega das ideas musicais que contribúan ao perfeccionamento da tarefa común.
- Aceptación e predisposición para mellorar as capacidades técnicas e interpretativas propias, e respecto ante outras formas de expresión.
- Improvisación, elaboración de arranxos e composición como recursos para a creación musical en todas as súas vertentes; elaboración de arranxos de cancións e pezas instrumentais, con acompañamentos sinxelos e selección de distintos tipos de organización musical.
- Composición individual ou en grupo de cancións e pezas instrumentais para distintas agrupacións, a partir da combinación de elementos e recursos presentados no contexto das actividades que se realizan na aula.
- Práctica de pezas musicais aprendidas a través da memorización e da lectura de partituras.

-Sonorización de representacións dramáticas, actividades de expresión corporal, e danza e imaxes fixas e en movemento na realización de producións audiovisuais.

Bloque 2. Escoita

-Utilización dos recursos necesarios para a comprensión da música escoitada.

-Identificación dos elementos da música e das súas características na audición e na análise de obras musicais.

-Clasificación e discriminación auditiva dos tipos de voces e instrumentos, e das agrupacións vocais e instrumentais.

-Elementos que interveñen na construción dunha obra musical: melodía, ritmo, harmonía, timbre, textura, forma, tempo, dinámica, etc.

-Interese por desenvolver hábitos positivos e de respecto ás demais persoas durante a escoita.

-Audición, análise elemental e apreciación crítica de obras vocais e instrumentais de distintos estilos, xéneros, tendencias e culturas musicais, incluíndo as interpretacións e composicións realizadas na aula. Investigación de músicas de distintas características para ampliar as propias preferencias musicais.

-Sensibilización e actitude crítica ante o consumo indiscriminado de música e a contaminación sonora.

Bloque 3. Contextos musicais e culturais

-A música ao servizo doutras linguaxes: corporal, teatral, cinematográfica, radiofónica ou publicitaria.

-Análise da música empregada en diferentes tipos de espectáculos e

producións audiovisuais.

-Pluralidade de estilos na música actual: características culturais, artísticas e formais.

-Emprego e coñecemento dos recursos necesarios para a conservación e a difusión das creacións musicais propias e alleas.

-Utilización de diversas fontes de información para indagar sobre instrumentos, compositores/as, concertos e producións musicais en vivo e gravadas, tanto do patrimonio galego como da música occidental en xeral e doutras culturas.

-Recollida de información, valoración e exposición do feito musical e as súas opinións.

-Música actual: novas tendencias; concertos en directo.

Bloque 4. Música e tecnoloxías

-Utilización de dispositivos electrónicos, recursos da internet e software musical de distintas características para o adestramento auditivo, a escoita, a interpretación e a creación musical.

-Aplicación de técnicas de gravación analóxica e dixital, para rexistrar as creacións propias, as interpretacións realizadas no contexto da aula e outras mensaxes musicais.

-Utilización das tecnoloxías da información nos procesos de creación musical.

-Coñecemento e emprego das tecnoloxías da información na interpretación e gravación de pezas musicais.

-Emprego e coñecemento dos recursos necesarios para a conservación e a difusión das creacións musicais propias e alleas.

-O son e a música nos medios audiovisuais e nas tecnoloxías da información e

da comunicación. Valoración dos recursos tecnolóxicos como instrumentos para o coñecemento da música e a satisfacción con ela.

CONCRECIÓN DE ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E CRITERIOS PARA A SÚA AVALIACIÓN.

Bloque 1. Interpretación e creación

-Recoñecer os parámetros do son e os elementos básicos da linguaxe musical, utilizando unha linguaxe técnica apropiada e aplicándoos a través da lectura ou a audición e a interpretación de pequenas obras ou fragmentos musicais.

-Recoñece os parámetros do son e os elementos básicos da linguaxe musical, utilizando unha linguaxe técnica apropiada.

-Recoñece e aplica os ritmos e os compases a través da lectura ou a audición de pequenas obras ou fragmentos musicais.

+

-Identifica e transcribe ditados de patróns rítmicos e melódicos con formulacións sinxelas en estruturas binarias, ternarias e cuaternarias.

-Distinguir e utilizar os elementos da representación gráfica da música (colocación das notas no pentagrama; clave de sol e de fa en cuarta; duración das figuras; signos que afectan a intensidade e matices; indicacións rítmicas e de tempo, etc.).

-Distingue e emprega os elementos que se utilizan na representación gráfica da música (colocación das notas no pentagrama; clave de sol e de fa en cuarta; duración das figuras; signos que afectan a intensidade e matices; indicacións rítmicas e de tempo, etc.).

-Improvisar e interpretar estruturas musicais elementais construídas sobre os modos e as escalas máis sinxelas e os ritmos máis comúns.

- Improvisa e interpreta estruturas musicais elementais construídas sobre os modos e as escalas máis sinxelas e os ritmos máis comúns.
- Utiliza os elementos e os recursos adquiridos para elaborar arranxos e crear cancións, pezas instrumentais e coreografías.
- Amosar interese polo desenvolvemento das capacidades e as habilidades técnicas como medio para as actividades de interpretación, aceptando e cumprindo as normas que rexen a interpretación en grupo e achegando ideas musicais que contribúan ao perfeccionamento da tarefa común.
- Amosa interese polo coñecemento e a aplicación de técnicas e as normas do coidado da voz, o corpo e os instrumentos.
- Canta pezas vocais propostas aplicando técnicas que permitan unha correcta emisión da voz.
- Practica a relaxación, a respiración, a articulación, a resonancia e a entoación.
- Adquire e aplica as habilidades técnicas e interpretativas necesarias nas actividades de interpretación adecuadas ao nivel.
- Coñece e pon en práctica as técnicas de control de emocións á hora de mellorar os seus resultados na exposición ante un público.
- Amosar interese polas actividades de composición e improvisación, e respecto polas creacións dos seus compañeiros e das súas compañeiras e compañeiros.
- Realiza improvisacións e composicións partindo de pautas previamente establecidas.
- Amosa unha actitude de superación e mellora das súas posibilidades, e respecta as capacidades e as formas de expresión dos seus compañeiros e das súas compañeiras.

- Participar activamente e con iniciativa persoal nas actividades de interpretación, asumindo diferentes papeis, intentando concertar a súa acción coa do resto do conxunto, achegando ideas musicais e contribuíndo ao perfeccionamento da tarefa en común.
- Practica, interpreta e memoriza pezas vocais, instrumentais e danzas de diferentes xéneros, estilos e culturas, aprendidas por imitación e a través da lectura de partituras con diversas formas de notación, adecuadas ao nivel.
- Practica, interpreta e memoriza pezas vocais, instrumentais e danzas do patrimonio español e galego.
- Amosa apertura e respecto cara ás propostas do profesorado e dos compañeiros e as compañeiras.
- Practica as pautas básicas da interpretación: silencio, atención ao/a director/a e a outros/as intérpretes, audición interior, memoria e adecuación ao conxunto, amosando espírito crítico ante a súa propia interpretación e a do seu grupo.
- Participa activamente en agrupacións vocais e instrumentais, colaborando con actitudes de mellora e compromiso e amosando unha actitude aberta e respectuosa.

Bloque 2. Escoita

- Identificar e describir os instrumentos e as voces, e as súas agrupacións.
- Diferenza as sonoridades dos instrumentos da orquestra, así como a súa forma e os diferentes tipos de voces.
- Diferenza as sonoridades dos instrumentos máis característicos da música popular moderna, do folclore e doutras agrupacións musicais.
- Seguir distintos tipos de partituras no contexto das actividades musicais da aula como apoio ás tarefas de audición.

- Sigue partituras como apoio á audición.
- Valorar o silencio como condición previa para participar nas audicións.
- Valora e aplica o silencio como elemento indispensable para a interpretación e a audición.
- Identificar e describir, mediante o uso de distintas linguaxes (gráfica, corporal ou verbal), elementos e formas de organización e estruturación musical (ritmo, melodía, textura, timbre, repetición, imitación, variación) dunha obra musical interpretada en vivo ou gravada.
  - Describe os elementos das obras musicais propostas.
  - Utiliza de xeito guiado recursos como apoio á análise musical.
  - Emprega conceptos musicais para comunicar coñecementos, xuízos e opinións musicais de forma oral e escrita, con rigor e claridade.
- Identificar situacións do ámbito cotián nas que se produce un uso indiscriminado do son, analizar as súas causas e propor solucións.
- Toma conciencia da contribución da música á calidade da experiencia humana, amosando unha actitude crítica ante o consumo indiscriminado de música.
- Elabora traballos de indagación sobre a contaminación acústica.

Bloque 3. Contextos musicais e culturais

- Realizar exercicios que reflictan a relación da música con outras disciplinas
  - Recoñece, crea e interpreta distintas manifestacións da danza.
- Distingue as diversas funcións que cumpre a música na nosa sociedade.
- Demostrar interese polas músicas de distintas características, épocas e

culturas, e por ampliar e diversificar as propias preferencias musicais, adoptando unha actitude aberta e respectuosa.

-Amosa interese por coñecer os xéneros musicais e as súas funcións expresivas, gozando deles como oínte con capacidade selectiva.

- Apreciar a importancia do patrimonio cultural musical español e galego, e comprender o valor de conservalo e transmitilo.

-Valora e respecta a importancia do patrimonio musical español e galego

-Practica, interpreta e memoriza pezas vocais, instrumentais e danzas do patrimonio español e galego.

-Coñece e describe os instrumentos tradicionais españois e galegos.

-Contribúe á conservación, a recuperación e a transmisión do patrimonio musical galego, colaborando na recollida, na gravación e na transcripción de pezas.

-Valorar a asimilación e o emprego dalgúns conceptos musicais básicos necesarios á hora de emitir xuízos de valor ou "falar de música".

-Emprega un vocabulario adecuado para describir percepcións e coñecementos musicais

-Comunica coñecementos, xuízos e opinións musicais de xeito oral e escrito, con rigor e claridade.

-Amosar interese e actitude crítica pola música actual, os musicais, os concertos en vivo e as novas propostas musicais, valorando os seus elementos creativos e innovadores.

-Utiliza diversas fontes de información de xeito guiado para indagar sobre novas tendencias, representantes, grupos de música popular, etc., e realiza

unha revisión crítica desas producións.

-Interésase por ampliar e diversificar as preferencias musicais propias.

Bloque 4. Música e tecnoloxías

-Utilizar recursos tecnolóxicos dispoñibles para gravar e reproducir música.

-Coñece algunhas das posibilidades que ofrecen as tecnoloxías e utilízalas como ferramentas para a actividade musical.

-Participa na produción musical demostrando o uso adecuado dos materiais relacionados, os métodos e as tecnoloxías.

-Utilizar de xeito funcional os recursos informáticos dispoñibles para a aprendizaxe e a indagación do feito musical.

-Utiliza de xeito guiado as fontes e os procedementos apropiados para elaborar traballos sobre temas relacionados co feito musical.

+

-CONCRECIÓN DE ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES E GRAO MÍNIMO PARA SUPERAR A MATERIA

1.- BLOQUE INTERPRETACIÓN E CREACIÓN

Criterio de avaliación:

Recoñecer os parámetros do son e os elementos básicos da linguaxe musical, utilizando unha linguaxe técnica apropiada e aplicándoos a través da lectura ou a audición e a interpretación de pequenas obras ou fragmentos musicais.

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Compet

				básicas
Recoñece os parámetros do son e os elementos básicos da linguaxe musical, empregando unha linguaxe técnica apropiada.	Coñece a linguaxe que cualifica os parámetros do son, pero aplica de xeito guiado a linguaxe técnica básica.	Coñece a linguaxe que califica os parámetros do son, pero aplica de xeito autónomo a linguaxe técnica básica.	Coñece e recoñece claramente os parámetros do son e emprega a linguaxe técnica básica	CCL CCE C
Recoñece e aplica os ritmos e os compases a través da lectura ou a audición de pequenas obras ou fragmentos musicais.	Segue e le partituras de audicións sinxelas dun feito pouco autónomo	Segue e le partituras de audicións máis complexas de xeito autónomo	Segue e le partituras para instrumentos harmónicos e música coral e instrumental	CCE C CMC CT
Identifica e transcribe ditados de patróns rítmicos e melódicos con plantexamentos sinxelos en estruturas binarias, ternarias e	Recoñece e selecciona os patróns rítmicos a partires de opcións dadas.	Recoñece e transcribe ditados pero recoñece os melódicos entre opcións dadas.	Recoñece e transcribe ditados rítmicos e melódicos.	CAA CMC CT

cuaternarias.				
---------------	--	--	--	--

Criterio de avaliación:

Distinguir e utilizar os elementos da representación gráfica da música (colocación das notas no pentagrama; clave de sol e de fa en cuarta; duración das figuras; signos que afectan á intensidade e matices; indicacións rítmicas e de tempo, etc.).

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Compet básicas
Distingue e emprega os elementos que se utilizan na representación gráfica da música (colocación das notas no pentagrama; clave de sol e de fa en cuarta; duración das figuras; signos que afectan á intensidade e matices; indicacións rítmicas e de	Recoñece con axuda de elementos de representación musical. Mellor ritmo que melodía. Recoñece os signos de intensidade e sabe cales son as indicacións de movemento.	Recoñece autonomamente os elementos de representación musical. Recoñece os signos de intensidade e sabe cales son as indicacións de movemento	Le partituras axeitadas ao nivel integrando os elementos da representación musical.	CAA CMC CT

tempo, etc.).				
---------------	--	--	--	--

Criterio de avaliación:

Improvisar e interpretar estruturas musicais elementais construídas sobre os modos e as escalas máis sinxelas e os ritmos máis comúns.

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Compet básicas
Improvisa e interpreta estruturas musicais elementais construídas sobre os modos e as escalas máis sinxelas e os ritmos máis comúns.	Interpreta a primeira voz de pezas musicais sinxelas e improvisa de xeito pouco reflexivo e sen precisión na pulsación.	Interpreta as voces medianamente complicadas dunha peza polifónica e improvisa reflexivamente cunha musicalidade pouco expresiva.	Interpreta las voces más complicadas de una pieza polifónica e improvisa reflexivamente con una musicalidade expresiva.	CAA CSIE E
Utiliza os elementos e os recursos adquiridos para elaborar arreglos e crear cancións, pezas instrumentais e coreografías.	Compón e confecciona arranxos e coreografías nun grupo	Compón e confecciona arranxos e coreografías en un grupo. Individualmente compón cunha expresividade limitada.	Compón e confecciona arranxos e coreografías autonomamente e con dedicación. Colabora en mellorar os traballos dos	CAA CSIE E

			compañeiros que teñen máis dificultades.	
--	--	--	--	--

Criterio de avaliación:

Analizar e comprender o concepto de textura e recoñecer, a través da audición e a lectura de partituras, os tipos de textura

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Com pet básicas
Recoñece, comprende e analiza diferentes tipos de textura.	Coñece as texturas e identifícase con monódicas ou polifónicas.	Identifica as texturas monódicas e polifónicas ou contrapuntísticas.	Comprende a esencia do concepto de textura e a importancia da textura na composición musical. Recoñece as texturas.	CCE C CSIE E

Criterio de avaliación:

Coñecer os principios básicos dos procedementos compositivos e as formas de organización musical.

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Com pet básicas

				as
Comprende e identifica os conceptos e termos básicos relacionados cos procedementos compositivos e os tipos formais.	Coñece teoricamente as estruturas musicais e é quen de distinguir os cambios de tema e as repeticións cando son moi contrastados. Segue os musicogramas con axuda.	Coñece os principios teóricos da estrutura musical e distingue con bastante claridade os cambios de tema e as repeticións. Segue os musicogramas con autonomía.	Comprende a necesidade da estruturación musical e identifica os cambios nunha estrutura. Pode confeccionar musicogramas propios.	CCE C CSIE E CMC CT

Criterio de avaliación:

Amosar interese polo desenvolvemento das capacidades e habilidades técnicas como medio para as actividades de interpretación, aceptando e cumprindo as mesmas que rexen a interpretación en grupo e aportando ideas musicais que contribúan ao perfeccionamento da tarefa común.

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Competencias básicas
Amosa interese polo coñecemento e coidado da voz, o corpo, e os instrumentos,	Coñece os principios de coidado da voz, o corpo e dos instrumentos,	Coida a voz, o corpo e dos instrumentos, pero só en clase	Aplica nas diferentes instancias da vida os coñecementos	CIMF CSC

instrumentos.	pero aplícaos só con guía.		adquiridos sobre coidado de voz, corpo e instrumentos.	
Canta pezas vocais propostas aplicando técnicas que permitan unha correcta emisión de voz.	Aplica a técnica vocal cando o profesor dá as consignas exactas para cada situación.	Aplica a técnica vocal semiautomáticamente, pero necesita pautas para cada dificultade concreta.	Aplica a técnica vocal semiautomáticamente, pero necesita pautas para cada dificultade concreta	CIMF CAA
Practica a relaxación, respiración, articulación, resoancia e entonación.	Canta de modo pouco reflexivo	Canta intentando ser reflexivo, pero necesita guía do profesor para cada aspecto.	Canta de modo reflexivo, aplicando as técnicas aprendidas.	CIMF CAA
Adquire e aplica as habilidades técnicas e interpretativas necesarios nas actividades de interpretación.	Integra lentamente as habilidades técnicas necesitado de guía nos primeiros estadios da aprendizaxe de cada obra.	Aplícase en mellorar as súas habilidades interpretativas, pero o resultado é pouco musical.	Interpreta aplicando todas as técnicas e habilidades desenvolvidas. Busca musicalidade na interpretación.	CIMF CAA
Coñece e pon en práctica as técnicas de	Amosa intranquilidade e unha	Amosa tranquilidade e unha	Está controlado emocionalmente e concentrado	

control de emocións á hora de mellorar os seus resultados na exposición ante un público.	concentración irregular.	concentración algo irregular.	para poder interpretar con corrección e musicalidade.	CIMF CSC
--	--------------------------	-------------------------------	---	-------------

Criterio de avaliación:

Demostrar interés por las actividades de composición e improvisación y mostrar respeto por las creaciones de sus compañeros

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Compet básicas
Realiza improvisacións e composicións partindo de pautas establecidas previamente.	Improvisa e compón coa axuda do grupo	Improvisa e compón en grupo e individualmente aportando ideas pouco musicais	Improvisa e compón con musicalidade seguindo a pulsación, a coherencia e as estruturas	CAA CSIE E CCE C
Demostra unha actitude de superación e mellora das súas posibilidades e respecta as distintas capacidades e	É quen de tentar compoñer, pero cánsase pronto. Necesita apoio do grupo. Cóstalle respectar aos seus	Trata de compoñer autónomamente mellorando as súas posibilidades. Respecta e valora	Recoñece e supera as súas dificultades expresivas, respecta as dos seus compañeiros e axuda a que eles	CAA CSIE E CSC

formas de expresión dos seus compañeiros	compañeiros.	expresividade dos seus compañeiros.	se superen.	
--	--------------	-------------------------------------	-------------	--

Criterio de avaliación:

Participar activamente e con iniciativa persoal nas actividades de interpretación, asumindo distintos papeis, intentando concertar a súa acción coa do resto do conxunto, aportando ideas musicais e contribuíndo ao perfeccionamento da tarefa común.

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Com pet básicas
Practica interpreta e memoriza pezas vocais, instrumentais e danzas de diferentes xéneros, estilos e culturas, aprendidas por imitación e a través da lectura de partituras con diversas formas de notación,	Interpreta con dificultade a través da lectura con notación adaptada: semipartituras e partituras de notación sinxela Canta por imitación ou con partituras moi simples Danza por imitación e con dificultades de	Interpreta con corrección a través da lectura con notación adaptada: semipartituras e partituras de notación sinxela. Canta por imitación ou con partituras moi simples. Danza por imitación e sen dificultades de	Interpreta con corrección e musicalidade a través da lectura. Canta con partituras adaptadas ao nivel. Danza sen dificultades de pulsación e memorizando as coreografías.	CCL CCE C CAA

axeitadas ao nivel.	pulsación e para seguir e memorizar as coreografías.	pulsación e para seguir e memorizar as coreografías.		
Practica interpreta e memoriza pezas vocais, instrumentais e danzas do patrimonio español.	ídem	ídem	ídem	CCE C CAA
Amosa apertura e respecto cara as propostas do profesor e dos compañeiros	Amosa unha actitude de baixa motivación, pero respecta as propostas	Amosa unha actitude de motivación, respecta as propostas pero non aporta creativamente.	Amosa unha actitude de alta motivación, respecta as propostas e fai aportacións creativas.	CSC CAA
Practica as pautas básicas da interpretación: silencio, atención ao director e aos outros intérpretes, audición interior, memoria e adecuación ao conxunto, mostrando espírito crítico	Interpreta con pouca reflexión, amosa unha atención dispersa ás pautas de traballo i é pouco crítico.	Interpreta con reflexión, amosa atención ás pautas de traballo i é pouco crítico	Amosa moito interese por seguir as pautas de traballo i é crítico.	CSC CAA

ante a súa propia interpretación e a do grupo.				
Participa de xeito activo en agrupacións vocais e instrumentais, colabora con actitudes mellora e compromiso e amosa unha actitude aberta e respectuosa.	Participa activamente na aula, pero con baixo compromiso no seu traballo autónomo e con actitude medianamente respectuosa.	Participa activamente na aula, mellora co seu traballo autónomo e amosa actitude respectuosa.	Participa activamente na aula, axudando aos seus compañeiros con menos aptitudes e motivación. Mellora co seu traballo autónomo e amosa actitude moi respectuosa.	

Criterio de avaliación:

Explorar as posibilidades de distintas fontes e obxectos sonoros

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Compet básicas
Amosa interese polas paisaxes sonoras que nos rodean e reflexiona sobre os mesmos	Necesita pautas concretas que guíen a súa reflexión e abran o interese polas paisaxes que nos rodean.	Amosa interese polas paisaxes sonoras, pero con pouca reflexión.	Está moi interesado/a no mundo sonoro e colabora coas súas reflexións	CCE C CIMF

Investiga de xeito creativo as posibilidades sonoras e musicais dos obxectos	Investiga con axuda do grupo e guía do profesor	Amosa certa curiosidade polas posibilidades sonoras dos obxectos. Fai algunha aportación	Amosa moita curiosidade polas posibilidades sonoras dos obxectos. Fai aportacións creativas ao conxunto do alumnado	CIMF CAA
--	---	--	---	-------------

2.- BLOQUE ESCOITA

Criterio de avaliación:

Identificar e describir os instrumentos, voces e as súas agrupacións

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Comp et básic as
Diferenza as sonoridades dos instrumentos da orquestra, así como a á forma e os diferentes tipos de voces.	Diferenza as familias orquestrais, pero presenta confusión entre instrumentos de forma e timbres semellantes. Diferenza voces masculinas e	Identifica visualmente todos os instrumentos, pero confunde a clasificación. Diferenza tesituras das dúas voces femininas por	Distingue con claridade os instrumentos polas súas formas e timbres. Diferenza voces masculinas e femininas. Distingue o tipo de voz dos	CCEC

	femininas.	comparación.	solistas.	
Diferenza as sonoridades dos instrumentos máis característicos da música popular moderna, do folclore e doutras agrupacións musicais.	Diferenza as agrupacións pero ten dificultades para memorizar o nome dos instrumentos.	Diferenza as agrupacións máis habituais. Confúndese coas menos habituais.	Identifica os instrumentos e as agrupacións pola súa sonoridade individual e conxunta.	CCEC
Explora e descubre as posibilidades da voz e os instrumentos e a súa evolución ao longo da historia da música	Amosa pouco interese por explorar as posibilidades da voz e dos instrumentos.	Interésase pola evolución da voz e dos instrumentos ao longo da historia pero ten poucos referentes culturais.	Coñece a evolución da voz e os instrumentos ao longo da historia e sérvese dela para comentar as audicións.	CCEC

Criterio de avaliación:

Ler distintos tipos de partituras no contexto das actividades musicais da aula como apoio ás tarefas de audición

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Compet básicas
Le partituras como apoio ás	Segue partituras de audicións,	Segue a partitura polo ritmo e pola	Le a partitura da audición i é quen	

audicións.	pero non as le. Guíase pola forma da notación rítmica ou da liña melódica.	forma da liña melódica. Pode lela se a notación é simple.	de seguir a das voces internas. Segue partituras complexas de orquestra e de instrumentos harmónicos.	CMC CT CSIE E
------------	---	---	---	------------------------

Criterio de avaliación:

Valorar o silencio como condición previa para participar nas audicións

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Comp et básicas
Valora o silencio como elemento indispensable para a interpretación e a audición.	Garda silencio cando é avisado reiteradamente. Valórao pouco por propia iniciativa.	Valora o silencio, pero non o mantén se ten unha dúbida, e pregunta a un compañeiro, de tal xeito que interrompe a concentración na aula.	A súa actitude é de respecto total ao silencio e colabora co profesor para mantelo.	CSC

Criterio de avaliación:

Recoñecer auditivamente e determinar a época ou cultura á que pertencen distintas obras musicais interesándose por ampliar as súas preferencias

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Compet básicas
<p>Amosa interese polo atractivo musical, o seu impacto emocional e sensorial. Valora pouco o feito da evolución musical</p>	<p>Amosa interese por coñecer músicas de outras épocas e culturas.</p>	<p>Amosa interese por recoñecer a música dos diferentes períodos, pero fáltanlle moitas referencias históricas que lle axuden a identificalos. Interésase pola música doutras culturas.</p>	<p>Amosa moito interese por coñecer músicas dos distintos períodos históricos e culturas diversas. Isto permítelle relacionar os coñecementos adquiridos e abrir as súas posibilidades de pracer pola música en xeral.</p>	CCEC
<p>Recoñece e sabe situar no espazo e tempo músicas de diferentes culturas.</p>	<p>Recoñece e sitúa as composicións máis arquetípicas de cada época e lugar.</p>	<p>Coñece elementos que o guían para recoñecer as composicións dun período ou dun lugar.</p>	<p>Ten moi claros os elementos de análise e de contexto histórico que lle permiten situar cada obra. Tamén sitúa a música nos lugares xeográficos de</p>	CCEC

			cada cultura.	
--	--	--	---------------	--

Criterio de avaliación:

Identificar e describir, mediante o uso de distintas linguaxes (gráfico, corporal ou verbal), algúns elementos e formas de organización e estruturación musical (ritmo, melodía, textura, timbre, repetición, imitación, variación) dunha obra interpretada en directo ou gravada

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Comp et básicas
Describe os elementos das obras Musicais propostas.	Necesita guía para recoñecer os elementos da música e do contexto.	Recoñece autonomamente os elementos da música que están presentes nun modelo de análise.	Sabe priorizar os elementos da música máis relevantes para a súa análise.	CMCC T CAA
Utiliza con autonomía diversos recursos como apoio á análise musical.	Necesita guía para seguir o modelo de análise.	Con unha guía como modelo pode analizar unha obra musical.	Ten os elementos de análise interiorizados para poder describir unha obra con elementos musicais.	CAA CCEC

Emprega conceptos musicais para comunicar coñecementos, xuízos e opinións musicais de forma oral i escrita con rigor e claridade	Sabe contestar preguntas sobre conceptos musicais, pero non os extrapola para poder elaborar unha crítica musical.	Pode elaborar un escrito razoado coa terminoloxía musical.	Comunica coñecementos musicais empregando a terminoloxía axeitada e coa reflexión que lle permite emitir xuízos.	CCL CCEC
--	--	--	--	-------------

Criterio de avaliación:

Identificar situacións do ámbito cotián nas que se produce un uso indiscriminado do son, analizando as súas causas e propoñendo solucións

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Competencias básicas
2.6.1. Toma conciencia da contribución da música á calidade da experiencia humana, amosando unha actitude crítica ante o consumo indiscriminado de	É consciente da importancia da música para o ser humano, pero só considerando a súa propia experiencia. Cústalle ser crítico co consumo	Recoñece a importancia da música e cómo impacta nas emocións. Amosa unha actitude crítica co consumo da música, pero en casos de	Valora o poder da influencia da música no ser humano ao longo da historia i é sensible ao seu uso indiscriminado como contraproducente para os sentidos	CSC CCEC

música	abusivo.	extremo abuso	e para a saúde mental.	
2.6.2. Elabora traballos de indagación sobre a contaminación acústica.	Elabora traballos concretos sobre datos de contaminación acústica.	Recolle datos de contaminación acústica i emite xuízos críticos.	Recolle, compara cifras i emite hipóteses relacionadas coa contaminación acústica.	CSC CSIEE

3.- BLOQUE CONTEXTOS MUSICAIS E CULTURAI

Criterio de avaliación:

Realizar exercicios que reflicten a relación da música con outras disciplinas

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Competencias básicas
Expresa contidos musicais e relaciónaos con periodos da historia da música e con outras disciplinas.	Contesta cuestionarios sobre periodos históricos relacionando música e sociedade. Coñece que aspectos da música están relacionados coas outras disciplinas do saber	Explica as características musicais dos diferentes periodos coa linguaxe apropiada. Relaciona os coñecementos das disciplinas cos contidos musicais.	Compara as características musicais dos distintos periodos relacionándoos cos feitos máis significativos. Explica os aspectos da evolución das artes, a ciencia e a tecnoloxía relacionados coa	CCEC

			música.	
Recoñece distintas manifestacións da danza	Diferencia entre danza clásica e danza moderna.	Compara diferentes periodos da historia da danza e relaciónaos coa sociedade da época.	Analiza a evolución da danza comparándoa coa evolución da sociedade e dos gustos musicais e artísticos.	CCEC
Distingue as diversas funcións que cumpre a música na nosa sociedade.	Distingue a música funcional da música composta só para o pracer artístico sensorial.	Explica o poder da música para influir nas emocións e o seu uso na sociedade.	Compara varios usos da música e as funcións que desempeñan. Comprende a necesidade da música de circunstancia e relaciónaa coas necesidades do poder de cada momento histórico	CCEC CSC

Criterio de avaliación:

Demostrar interese por coñecer músicas de distintas características, épocas e culturas, e por ampliar e diversificar as propias preferencias musicais, adoptando unha actitude aberta e respectuosa

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Compet básica

				as
<p>Amosa interese por coñecer os xéneros musicais e as súas funcións expresivas, e desfruta deles como oíente con capacidade selectiva.</p>	<p>Completa cuestionarios sobre as divisións de xéneros musicais, basicamente os xéneros relacionados coa imaxen.</p>	<p>Coñece a división de xéneros e aplícaos na análise musical. Desfruta da audición e diferenciación dos xéneros e estilos máis populares.</p>	<p>Distingue o xénero dunha audición e explica a súa función. Desfruta da audición e do pracer intelectual da diferenciación dos xéneros.</p>	<p>CCE C</p>
<p>Amosa interese por coñecer música de diferentes épocas e culturas como fonte de enriquecemento cultural e goce persoal.</p>	<p>A través da interpretación e da audición familiarízase coa música histórica. Apréciaa sensorialmente.</p>	<p>A través da interpretación e da audición familiarízase coa música histórica. Apréciaa sensorialmente e aprecia escoitar as composicións máis emblemáticas como enriquecemento cultural.</p>	<p>Amosa pracer sensorial ao escoitar a beleza da música independentemente do período histórico no que foi composta e valora racionalmente o enriquecemento cultural que supón. Relaciona a arte da música coas artes plásticas e escénicas.</p>	<p>CCE C</p>

Criterio de avaliación:

Relacionar as cuestións técnicas aprendidas coas características dos períodos da historia musical

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Compet básicas
Relaciona as cuestións técnicas aprendidas e vencéllaas cos períodos da historia da música correspondentes.	Relaciona os períodos da música coas súas características técnicas máis definitorias e determinantes.	Coñece as características musicais das diferentes épocas e culturas e pode explicalas.	Valora o uso dos elementos da música en cada período, compáraos e chega a conclusións argumentadas e reflexionadas.	CCE C CAA

Criterio de avaliación:

Distinguir os grandes períodos da historia da música

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Compet básicas
Distingue os períodos da historia da música e as tendencias	Coñece a sucesión dos períodos e as características musicais máis	Coñece os usos dos elementos da música en cada período e utilízalos para	Distingue a música dos períodos pola análise dos elementos da	CCE C

musicais	relevantes	distinguilos nas audicións	música e distíngueos e relaciónaos nunha audición	
Examina a relación entre os acontecementos históricos, o desenvolvemento tecnolóxico e a música na sociedade.	Coñece os feitos clave de cada período histórico, as características da sociedade e os avances da sociedade e os avances tecnolóxicos relacionados coa música. Examina a relación entre eles dun xeito guiado.	Coñece os feitos clave de cada período histórico e os avances tecnolóxicos relacionados coa música. Examina autonomamente e relaciónaos coa sociedade da época.	Relaciona todos os coñecementos adquiridos para comprender i explicar a estreita relación entre a historia asociada á evolución da tecnoloxía e a presenza, usos e funcións da música nunha determinada sociedade	CCE C CD

Criterio de avaliación:

Apreciar a importancia do patrimonio cultural español e comprender o valor de conservalo e transmitilo.

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Competencias básicas
Valora a importancia do	Coñece os compositores	Relaciona os compositores	Coñece e compara	

patrimonio español galego.	e	españois máis relevantes.	españois máis relevantes coa súa música e coas características da sociedade do seu momento.	traxectoria dos compositores españois máis relevantes coas tendencias musicais europeas.	CCE C
Practica, interpreta e memoriza pezas vocais, instrumentais e danzas do patrimonio español.	e	Interpreta con dificultade a través da lectura con notación adaptada: semipartituras e partituras de notación simple. Canta por imitación ou con partituras moi simples. Danza por imitación e con dificultades de pulsación e para seguir e memorizar as coreografías.	Interpreta con corrección a través da lectura con notación adaptada: semipartituras e partituras de notación simple. Canta por imitación ou con partituras moi simples. Danza por imitación e sen dificultades de pulsación e memorizando as coreografías.	Interpreta con corrección e musicalidade a través da lectura. Canta con partituras adaptadas ao nivel. Danza sen dificultades de pulsación e memorizando as coreografías.	CCE C CMC CT CAA
Coñece os instrumentos tradicionais.	os	Identifica a familia orquestral dos instrumentos máis usados.	Identifica os instrumentos máis empregados no folclore.	Coñece e amplía a información sobre os instrumentos, a súa construción e	CCE C

			o seu uso social.	
--	--	--	-------------------	--

Criterio de avaliación:

Valorar a asimilación e o emprego dalgúns conceptos musicais básicos necesarios ao emitir xuízos de valor

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Comp et básicas
Empregar un vocabulario axeitado para describir percepcións e coñecementos musicais	Completa cuestionarios pechados cos termos musicais básicos.	Redacta textos sobre aspectos musicais co vocabulario básico necesario.	Valora a importancia de ampliar o vocabulario musical como recurso cultural e expresivo.	CCL CCEC
Comunica coñecementos, xuízos e opinións musicais de forma oral e escrita con rigor e claridade	Elabora pequenos textos con soporte visual sobre aspectos concretos da música como intérpretes ou produtores. Emite xuízos cun vocabulario	Explica oralmente ou con textos curtos coñecementos, opinións ou críticas cunha linguaxe musical suficiente.	Explica ou redacta textos sobre coñecementos, percepcións ou guizos críticos cun vocabulario musical extenso e conciso.	CCL CCEC

	básico.			
--	---------	--	--	--

Criterio de avaliación:

Amosar interese e actitude crítica pola música actual, os musicais, os concertos en directo e as novas propostas musicais, valorando os elementos creativos e innovadores destes

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Comp et básicas
Utiliza diversas fontes de información para indagar sobre as novas tendencias, representantes, grupo de música popular, etc., e realiza unha revisión crítica de ditas producións	Busca información en internet sobre aspectos concretos que dan relevo musical a un interprete, produtor, ou compositor de música para medios audiovisuais.	Busca e analiza críticas musicais sobre concertos ou novas producións dos ámbitos da música actual.	Analiza e compara críticas e producións musicais actuais e emite hipóteses sobre o futuro da súa traxectoria. Elabora textos reflexivos e ben argumentados.	CCEC CSIE E CAA
Interésase por ampliar e diversificar as preferencias musicais propias	Amosa unha actitude tolerante e aberta para interpretar e escoitar obras de estilos diferentes	Amosa interese na presentación en clase de música actual diferente dos seus gustos e	Amosa interese e busca información de xeito autónomo sobre as obras que se presentan	CCEC CSIE E

	do gusto propio.	preferencias. Respecta os gustos distintos do propio.	na aula ou que suxiren os compañeiros.	CAA
--	------------------	--	--	-----

4.- BLOQUE MÚSICA E TECNOLOXÍA

Criterio de avaliación:

Valerse con autonomía dos recursos tecnolóxicos dispoñibles demostrando un coñecemento básico das técnicas e os procedementos necesarios para gravar, reproducir, crear, interpretar música e realizar sinxelas producións musicais

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Comp et básicas
Coñece algunhas das posibilidades que ofrecen as tecnoloxías e emprégaas como ferramenta para a actividade musical	Sérvese de soportes dixitais para escoitar música. Coñece un programa básico de edición musical e emprega as ferramentas básicas para editar música de forma creativa. Coñece un	Utiliza con destreza soportes dixitais para escoitar música. Coñece un programa básico de edición musical e emprega as ferramentas un pouco máis complexas para	Está inmerso no coñecemento e uso das novas tecnoloxías aplicadas ao son. Coñece programas de edición musical e de produción de música en directo. Emprega con facilidade as	CD

	<p>programa de edición de partituras e usa as ferramentas básicas para escribir e compoñer música. Coñece algunha aplicación para móbil relacionada coas tecnoloxías do son</p>	<p>editar música de xeito creativo. Coñece un programa de edición de partituras e usa as ferramentas máis complexas para escribir e compor música. Coñece algunha aplicación para móbil relacionada coas tecnoloxías do son</p>	<p>ferramentas dalgún programa de edición de partituras. Elabora producións propias coas ferramentas dixitais e acústicas.</p>	
<p>Participa en todos os aspectos da produción musical demostrando o uso axeitado dos materiais relacionados, os métodos e as tecnoloxías.</p>	<p>Edita música por petición do profesor. É un pouco destro no uso das tecnoloxías relacionadas co son.</p>	<p>Edita e produce música con certo desenvolvemento e con iniciativa.</p>	<p>É autónomo/a e creativo/a. Coñece as ferramentas tecnolóxicas e as súas posibilidades. Emprégaas para crear produtos musicais reflexionados e creativos.</p>	<p>CD CMCC T</p>

Criterio de avaliación:

Utilizar de xeito funcional os recursos informáticos dispoñibles para a

aprendizaxe e indagación do feito musical

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Competencias básicas
Emprega con autonomía as fontes e os procedementos apropiados para elaborar traballos sobre temas relacionados co feito musical	É pouco autónomo/a para o uso das fontes para elaborar traballos, pero acompañado/a traballa ben.	É semiautónomo/a e elabora traballos sinxelos. Utiliza fontes e ten integrados os procedementos básicos.	É moi autónomo e produce información sobre o feito musical. Sabe discriminar e dar prioridade ás fontes de información, e ten os procedementos integrados. Produce información musical con goce.	CD CSIEE

TEMPORALIZACIÓN:

O desenvolvemento do curso está estruturado en tres trimestres que corresponden con tres avaliacións.

Estimación das datas de avaliación:

- Avaliación inicial: 28 e 29 de setembro.
- 1ª avaliación: do 19 ao 21 de decembro.

- 2ª avaliación: do 27 ao 30 de marzo.
- 3ª avaliación e avaliación extraordinaria: 22 de xuño.

A programación da área, dentro de cada avaliación ou trimestre, articularase a través de Unidades Didácticas homoxéneas, que engloben contidos afíns e en grao crecente de dificultade. O número de horas lectivas dedicada a cada unidade é orientativo, dada a dificultade que entraña o seguimento estrito debido á diversidade de coñecementos previos, capacidades e intereses dos alumnos.

Cabe destacar que o curso de 2º ESO acaba convertíndose nun nivel no que a meirande parte do alumnado ten que recapitular ou rememorar o aprendido durante a educación primaria tras un curso completo (1º ESO) no que non recibiron formación musical ningunha (salvo aqueles alumnos/as que cursaron a materia “Obradoiro de música” dunha hora á semana)

Ao ano en branco en canto a formación académica musical dentro do sistema educativo ordinario se refire hai que engadir que o afondamento acadado polos alumnos na etapa de primaria é moi variable. Por todo elo, a flexibilización da temporalización dos contidos tanto recapitularios da etapa anterior como os novos que se lle irán ofrecendo ás/aos alumnas/os é de vital importancia para que os grupos avancen homoxéneamente na súa formación.

Non obstante, en termos xerais:

- O primeiro trimestre está enteiramente adicado á cuestións de linguaxe e lecto-escritura musical centradas no ritmo, ditados, interpretación cos instrumentos de percusión (de altura determinada e indeterminada) e a asimilación dos conceptos de pulso, compás, medida das figuras, patróns rítmicos... Traballaremos a percusión corporal, realizaremos danzas, interpretaremos cancións e escoitaremos audicións de distintas épocas musicais. Incluiremos contidos teóricos referidos ao son, a clasificación dos instrumentos e a familia dos instrumentos de corda (fretada, pulsada e

percutida)

- No segundo trimestre aumentaremos a complexidade na interpretación das obras. Introduciremos todos os elementos de linguaxe musical vencellados ao compoñente melódico, dinámico, estrutural-formal. Tamén insistimos nas dinámicas de ensaio, respecto pola escoita, respecto polos compañeiros e as dificultades que poidan atopar á hora de interpretar música. Seguiremos co estudo das familias de instrumentos (aerófonos), a colocación dos instrumentos na orquestra e a clasificación das voces.
- Durante o terceiro trimestre os alumnos/as prepararán pezas cunha orquestración máis variada que incluírá instrumental de percusión de altura determinada (láminas, frautas e ukeleles), podendo incorporar incluso instrumentos profesionais de alumnos que o aporten xa que algúns deles posúen formación académica musical allea ao instituto (escolas, bandas de música, conservatorio, académias particulares, etc...). Asimesmo, recórrese ao uso do piano e doutros instrumentos da nosa aula. A preparación destas pezas redundará na asimilación de todos os compoñentes de linguaxe musical citados anteriormente así como de disciplina de ensaio, e ademáis servirá para a introducción de conceptos harmónicos e texturais. Estudaremos os instrumentos de percusión (membranófonos e idiófonos), as alteracións e analizaremos partituras.

-MÚSICA 4º ESO:

-CONTIDOS

Bloque 1. Interpretación e creación

-Práctica e aplicación de habilidades técnicas en grao crecente de complexidade e concertación coas outras partes do conxunto na interpretación vocal e instrumental, e no movemento e a danza.

- Interpretación de pezas vocais e instrumentais aprendidas de oído e/ou mediante a lectura de partituras con diversos tipos de notación.
- Planificación, ensaio, interpretación, dirección e avaliación de espectáculos musicais na aula e noutros espazos e contextos.
- Perseveranza na práctica de habilidades técnicas que permitan mellorar a interpretación individual e en grupo, e a creación musical.
- Utilización de técnicas, recursos e procedementos compositivos na improvisación, na elaboración de arranxos e na creación de pezas musicais.
- Ámbitos profesionais da música. Identificación e descrición das facetas e as especialidades no traballo dos/das músicos/as.
- Interese por coñecer as posibilidades que ofrece a música nos ámbitos persoal e profesional.

Bloque 2. Escoita

- Audición, recoñecemento, análise e comparación de músicas de diferentes xéneros, estilos e culturas.
- A crítica como medio de información e valoración do feito musical. Análise de críticas musicais e uso dun vocabulario apropiado para a elaboración de críticas orais e escritas sobre a música escoitada.
- Rigor na utilización dun vocabulario adecuado para describir a música.
- Utilización de diversas fontes de información para obter referencias sobre músicas de diferentes épocas e culturas, incluídas as actuais, e sobre a oferta de concertos e outras manifestacións musicais, tanto en vivo como divulgadas a través dos medios de comunicación.
- Edición, comercialización e difusión da música. Novas modalidades de distribución da música e as súas consecuencias para os/as profesionais da música e a industria musical.
- A música nos medios de comunicación. Factores que inflúen nas preferencias e nas modas musicais.
- Interese, respecto e curiosidade pola diversidade de propostas musicais, así

como polos gustos musicais doutras persoas.

Bloque 3. Contextos musicais e culturais

- Recoñecemento e localización nas coordenadas espazo-temporais das manifestacións musicais máis significativas do patrimonio musical español e galego.
- Pluralidade de estilos na música actual: características culturais, artísticas e formais.
- Manifestacións musicais doutras culturas.
- A música ao servizo doutras linguaxes: corporal, teatral, cinematográfica, radiofónica ou publicitaria.
- Análise da música empregada en diferentes tipos de espectáculos e producións audiovisuais.
- Utilización de diversas fontes de información para indagar sobre música popular urbana.
- O son e a música nos medios audiovisuais e nas tecnoloxías da información e da comunicación. Valoración dos recursos tecnolóxicos como instrumentos para o coñecemento da música e a satisfacción con ela.
- Sensibilización e actitude crítica ante o consumo indiscriminado de música e a contaminación sonora.

Bloque 4. Música e tecnoloxías

- Papel das tecnoloxías na música. Reflexión sobre a repercusión que na música tivo a posibilidade de gravar o son e a aparición dos computadores.
- Transformación de valores, hábitos, consumo e gusto musical como consecuencia dos avances tecnolóxicos das últimas décadas.
- Utilización de dispositivos electrónicos, recursos de internet e software musical de distintas características para o adestramento auditivo e a escoita, a interpretación e a creación musical.

- Aplicación de técnicas de gravación analóxica e dixital para rexistrar as creacións propias, as interpretacións realizadas no contexto da aula e outras mensaxes musicais.
  - Análise das funcións da música en producións audiovisuais: publicidade, televisión, cine, videoxogos, etc.
  - Sonorización de imaxes fixas e en movemento seleccionando fragmentos musicais axeitados.
  - Valoración crítica da utilización dos medios audiovisuais e as tecnoloxías da información e da comunicación como recursos para a creación, a interpretación, o rexistro e a difusión de producións sonoras e audiovisuais.
- Concreción de estándares de aprendizaxe e criterios para a súa avaliación**

Bloque 1. Interpretación e creación

- Ensañar e interpretar, en pequeno grupo, unha peza vocal ou instrumental, ou unha coreografía, aprendidas de memoria a través da audición ou da observación de gravacións de audio e vídeo, ou mediante a lectura de partituras e outros recursos gráficos.
- Aplica as habilidades técnicas necesarias nas actividades de interpretación, colabora co grupo e respecta as regras fixadas para lograr un resultado acorde coas súas propias posibilidades.
  - Le partituras como apoio á interpretación.
- Coñece e cumpre as normas establecidas para realizar as actividades da aula.
- Participar activamente nalgunhas das tarefas necesarias para a celebración de actividades musicais no centro docente: planificación, ensaio, interpretación, difusión, etc.

-Interpreta e memoriza un repertorio variado de cancións, pezas instrumentais e danzas cun nivel de complexidade en aumento.

-Compoñer unha peza musical utilizando diferentes técnicas e recursos.

-Coñece e utiliza axeitadamente técnicas, recursos e procedementos compositivos para elaborar arranxos musicais, improvisar e compor música.

-Utiliza con autonomía recursos informáticos ao servizo da creación musical.

-Analizar os procesos básicos de creación, edición e difusión musical, considerando a intervención de distintos/as profesionais.

-Coñece e analiza o proceso seguido en diversas producións musicais (discos, programas de radio e televisión, cine, etc.) e o papel xogado en cada fase do proceso polos/as profesionais que interveñen.

Bloque 2. escoita

-Analizar e describir as principais características de pezas musicais apoiándose na audición e no uso de documentos como partituras, textos ou musicogramas.

-Analiza e comenta as obras musicais propostas, axudándose de diversas fontes documentais.

-Le e analiza partituras como apoio á audición

-Expor de xeito crítico a opinión persoal respecto de distintas músicas e eventos musicais, argumentándoa en relación coa información obtida en diversas fontes: libros, publicidade, programas de concertos, críticas, etc.

-Analiza críticas musicais e utiliza un vocabulario axeitado para a elaboración

de críticas orais e escritas sobre a música escoitada.

-Utilizar a terminoloxía axeitada na análise de obras e situacións musicais.

-Utiliza con rigor un vocabulario axeitado para describir a música.

-Recoñecer auditivamente, clasificar, situar no tempo e no espazo, e determinar a época ou a cultura e o estilo das obras musicais escoitadas previamente na aula, amosando apertura e respecto polas novas propostas musicais e interesándose por ampliar as súas preferencias.

-Recoñece e compara os trazos distintivos de obras musicais, e descríbese utilizando unha terminoloxía axeitada.

-Sitúa a obra musical nas coordenadas de espazo e tempo.

-Amosa interese, respecto e curiosidade pola diversidade de propostas musicais, así como polos gustos musicais doutras persoas.

-Distinguir as funcións que cumpre a música na nosa sociedade, atendendo a diversas variables: intención de uso, estrutura formal e medio de difusión utilizado.

-Amosa unha actitude crítica ante o papel dos medios de comunicación na difusión e na promoción da música.

-Explicar algunhas das funcións que cumpre a música na vida das persoas e na sociedade.

-Coñece e explica o papel da música en situacións e contextos diversos: actos da vida cotiá, espectáculos, medios de comunicación, etc.

Bloque 3. Contextos musicais e culturais

-Apreciar a importancia patrimonial da música española e galega, e comprender o valor de conservala e transmitila colaborando na recollida, na gravación e na transcripción de pezas.

-Amosa interese por coñecer o patrimonio musical español e galego.

-Coñece as testemuñas máis importantes do patrimonio musical español e galego, e sitúaos no seu contexto histórico e social.

-Coñecer a existencia doutras manifestacións musicais e consideralas como fonte de enriquecemento cultural.

-Analiza a través da audición músicas de distintos lugares do mundo e identifica as súas características fundamentais.

-Recoñece e explica as características básicas da música española e da música popular urbana.

-Realizar exercicios que reflectan a relación da música con outras manifestacións artísticas.

-Elabora traballos de investigación nos que establece sinerxías entre a música e outras manifestacións artísticas.

-Coñecer e analizar as características dos principais grupos e tendencias da música popular urbana.

Bloque 4. Música e tecnoloxías

-Valorar o papel das tecnoloxías na formación musical.

-Selecciona e utiliza recursos tecnolóxicos para diferentes aplicacións

musicais.

-Comprende a transformación de valores, hábitos, consumo e gusto musical como consecuencia dos avances tecnolóxicos.

-Aplicar as técnicas de gravación analóxica e dixital para rexistrar as creacións propias, as interpretacións realizadas no contexto da aula e outras mensaxes musicais.

-Manexa as técnicas básicas necesarias para a elaboración dun produto audiovisual.

-Sonorizar unha secuencia de imaxes fixas ou en movemento utilizando diferentes recursos informáticos.

-Sabe procurar e seleccionar fragmentos musicais axeitados para sonorizar secuencias de imaxes.

-Sonoriza imaxes fixas e en movemento mediante a selección de músicas preexistentes ou a creación de bandas sonoras orixinais.

-Aplicar técnicas de gravación analóxica e dixital para rexistrar as creacións propias, as interpretacións realizadas no contexto da aula e outras mensaxes musicais.

-Realiza traballos e exposicións ao resto do grupo sobre a música jazz e a evolución da música popular.

-Utiliza con autonomía as fontes de información e os procedementos apropiados para indagar e elaborar traballos relacionados coa función da música nos medios de comunicación.

-Utiliza os recursos das novas tecnoloxías para expor os contidos de maneira clara.

-Coñecer as posibilidades das tecnoloxías aplicadas á música e utilízalas con autonomía.

-Amostra interese por coñecer as posibilidades que ofrecen as novas tecnoloxías como ferramentas para a actividade musical.

-Coñece e consulta fontes de información impresa ou dixital para resolver dúbidas e para avanzar na aprendizaxe autónoma.

-Utiliza a información de xeito crítico, obtida de distintos medios e pode utilizala e transmitila utilizando distintos soportes.

-Sonorización de imaxes fixas e en movemento mediante a selección de músicas preexistentes ou a creación de bandas sonoras orixinais.

-Valoración crítica da utilización dos medios audiovisuais e as tecnoloxías da información e da comunicación como recursos para a creación, a interpretación, o rexistro e a difusión de producións sonoras e audiovisuais

+

-Concreción de estándares de aprendizaxe avaliábeis e grao mínimo para superar a materia

1.- BLOQUE INTERPRETACIÓN E CREACIÓN

Criterio de avaliación:

Ensañar e interpretar, en pequeno grupo, unha peza vocal ou instrumental, ou unha coreografía.

<i>Estándares de aprendizaxe</i>	<i>BAIXO (MÍNIMO)</i>	<i>MEDIO</i>	<i>ALTO</i>	<i>Competencia básica</i>

				as
<p>Aplica as habilidades técnicas necesarias nas actividades de interpretación, colabora co grupo e respecta as regras fixadas para acadar un resultado acorde coas súas propias posibilidades</p>	<p>Integra lentamente as habilidades técnicas necesitando de guía nos primeiros estadios da aprendizaxe de cada obra.</p>	<p>Aplícase en mellorar as súas habilidades interpretativas, pero o resultado é pouco musical</p>	<p>Interpreta aplicando todas as técnicas e habilidades desesenvolvidas. Busca musicalidade na interpretación</p>	<p>CSC CCEC CAA</p>
<p>Le partituras como apoio á interpretación</p>	<p>Segue partituras de audicións, pero non as le. Guíase pola forma da notación rítmica ou da líña melódica</p>	<p>Segue a partitura polo ritmo e pola forma da líña melódica. Pode lela se a notación é simple</p>	<p>Le a partitura da audición i é quen de seguir a das voces internas. Segue partituras complexas de orquestra e de instrumentos harmónicos</p>	<p>CMCT CCEC CAA</p>

Criterio de avaliación:

Participar activamente nalgunhas tarefas necesarias para a celebración de actividades musicais no centro: planificación, ensaio, interpretación, difusión, etc.

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Compet básicas
Interpreta e memoriza un repertorio variado de cancións, pezas instrumentais e danzas cun nivel de complexidade en aumento.	Interpreta con dificultade a través da lectura con notación adaptada: semipartituras e partituras de notación sinxela. Canta por imitación ou con partituras moi simples. Danza por imitación e con dificultades de pulsación e para seguir e memorizar as coreografías.	Interpreta con corrección a través da lectura con notación adaptada: semipartituras e partituras de notación sinxela. Canta por imitación ou con partituras moi simples. Danza por imitación e sen dificultades de pulsación e para seguir e memorizar as coreografías.	Interpreta con corrección e musicalidade a través da lectura. Canta con partituras adaptadas ao nivel. Danza sen dificultades de pulsación e memorizando as coreografías.	CIMF CCEC CAA

Criterio de avaliación:

Compoñer unha peza musical a partir de diferentes técnicas e recursos.

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Compet
----------------------------------	-----------------------	--------------	-------------	---------------

				básicas
Coñece e usa axeitadamente distintas técnicas, recursos e procedementos competitivos para elaborar arranxos musical, improvisar e compor música	Improvisa e compón coa axuda do grupo. É quen de intentar compor e realizar arranxos, pero cánsase pronto. Necesita apoio do grupo.	Improvisa e compón en grupo e individualmente aportando ideas pouco musicais. Trata de compor e realizar arranxos autónomamente mellorando as súas posibilidades	Improvisa, compón e realiza arranxos con musicalidade seguindo a pulsación, a coherencia e as estruturas.	CMC CT CAA
Utiliza con autonomía recursos informáticos ao servizo da creación musical.	Coñece un programa básico de edición musical e emprega as ferramentas básicas para editar música de forma creativa. Coñece un programa de edición de partituras e usa as ferramentas básicas para escribir e compor música.	Coñece un programa básico de edición musical e emprega as ferramentas un pouco máis complexas para editar música de forma creativa. Coñece un programa de edición de partituras e usa as ferramentas máis complexas para escribir e	Coñece programas de edición musical e de produción de música en directo. Emprega con facilidade as ferramentas dalgún programa de edición de partituras. Elabora producións propias coas ferramentas dixitais e	CD

	Coñece algunha aplicación para móvil vencellada coas tecnoloxías do son.	compor música. Coñece algunha aplicación para móvil relacionada coas tecnoloxías del son	acústicas.	
--	--	---	------------	--

Criterio de avaliación:

Analizar os procesos básicos de creación, edición e difusión musical considerando a intervención de distintos profesionais.

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Comp et básicas
Coñece o proceso seguido en distintas producións musicais (discos, programas de radio e televisión, cine, etc.) e o papel desempeñado en cada fase do proceso polos profesionais que interveñen nela.	Busca información sobre aspectos diversos referidos á produción musical (discográfica e dedicada a medios de comunicación e cine).	Busca e analiza críticas musicais sobre producións musicais discográficas ou dedicadas a distintos medios de comunicación e creacións audiovisuais.	Analiza e compara críticas e producións musicais discográficas ou dedicadas a distintos medios de comunicación e creacións audiovisuais emitindo hipóteses sobre o futuro da súa traxectoria.	CCL CCEC CAA

			Elabora textos reflexivos e ben argumentados.	
--	--	--	---	--

2.- BLOQUE ESCOITA

Criterio de avaliación:

Analizar e describir as principais características de pezas musicais apoiándose na audición e no uso de documentos como partituras textos ou musicogramas

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Com pet básicas
Analiza e comenta as obras musicais propostas axudándose de diversas fontes.	Relaciona os períodos da música coas súas características técnicas máis definitorias e determinantes. Amona interese polo atractivo musical, o seu impacto emocional e sensorial. Valora pouco o feito da	Coñece as características musicais das diferentes épocas e culturas e pode explicalas. Amona interese por recoñecer a música de os diferentes períodos, pero fáltanlle moitas referencias históricas que lle	Valora o uso dos elementos da música en cada período, os compara e chega a conclusións argumentadas e reflexionadas. Amona moito interese por coñecer músicas dos distintos períodos históricos e culturas diversas.	

	<p>evolución musical. Recoñece e sitúa as composicións máis arquetípicas de cada época e lugar. Necesita guía para recoñecer os elementos da música e do contexto. Necesita guía para seguir o modelo de análise. Sabe contestar preguntas sobre conceptos musicais, pero non os extrapola para poder elaborar unha crítica musical.</p>	<p>axuden a identificalos. Interésase pola música doutras culturas. Coñece elementos que o guían para recoñecer as composicións dun período ou dun lugar. Recoñece autonomamente os elementos da música que están presentes nun modelo de análise. Cunha guía como modelo pode analizar unha obra musical. Pode elaborar un escrito razoado coa terminoloxía musical.</p>	<p>Isto permítelle relacionar os coñecementos adquiridos e abrir as súas posibilidades de pracer pola música en xeral. Ten moi claros os elementos de análise e de contexto histórico que lle permiten situar cada obra. Tamén sitúa a música nos lugares xeográficos de cada cultura. Sabe priorizar os elementos da música máis relevantes para a súa análise. Ten os elementos de análise interiorizados para poder describir unha obra con</p>	<p>CCE C CSIE E CAA</p>
--	--	---	--	---

			<p>elementos musicais. Comunica coñecementos musicais empregando a terminoloxía axeitada e coa reflexión que lle permite emitir xuízos.</p>	
<p>Le partituras como apoio á audición.</p>	<p>Segue partituras de audicións, pero non as le. Se guía pola forma da notación rítmica ou da líña melódica.</p>	<p>Segue a partitura polo ritmo e pola forma da líña melódica. Póde ler se a notación é simple.</p>	<p>Le a partitura da audición e é quen de seguir a das voces internas. Segue partituras complexas de orquestra e de instrumentos harmónicos.</p>	

Criterio de avaliación:

Expoñer de xeito crítico a opinión persoal respecto a distintas músicas e eventos musicais, argumentándoa en relación coa información obtida en distintas fontes: libros, publicidade, programas de concertos, críticas, etc.

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Com pet básic

				as
Analiza críticas musicais e emprega un vocabulario axeitado para a elaboración de críticas orais e escritas sobre a música escoitada	Necesita guía para seguir o modelo de análise. Completa cuestionarios pechados cos termos musicais básicos. Elabora pequenos textos con soporte visual sobre aspectos concretos da música como intérpretes ou produtores. Emite xuízos cun vocabulario básico. Relaciona os períodos da música coas súas características técnicas máis definitorias e determinantes. Sabe contestar	Cunha guía como modelo pode analizar unha obra musical. Pode elaborar un escrito razoado coa terminoloxía musical. Redacta textos sobre aspectos musicais co vocabulario básico necesario. Explica oralmente ou con textos curtos coñecementos, opinións ou críticas cunha linguaxe musical suficiente. Busca e analiza críticas musicais sobre concertos ou novas producións dos eidos da música actual. Amosa interese	Sabe priorizar os elementos da música máis relevantes para a súa análise. Ten os elementos de análise interiorizados para poder describir unha obra con elementos musicais. Comunica coñecementos musicais empregando a terminoloxía axeitada e coa reflexión que lle permite emitir xuízos. Valora a importancia de ampliar o vocabulario musical como recurso cultural e	CCL CAA CSIE E

	<p>preguntas sobre conceptos musicais, pero non os extrapola para poder elaborar unha crítica musical.</p> <p>Busca información en internet sobre aspectos concretos que dan relevo musical a un interprete, produtor, ou compositor de música para medios audiovisuais.</p> <p>Amosa unha actitude tolerante e aberta para interpretar e escoitar obras de estilos diferentes do gusto propio.</p>	<p>na presentación en clase de música actual diferente dos seus gustos e preferencias.</p> <p>Respecta os gustos distintos do propio.</p>	<p>expresivo.</p> <p>Explica ou redacta textos sobre coñecementos, percepcións ou xuízos críticos cun vocabulario musical extenso e conciso.</p> <p>Analiza e compara críticas e producións musicais actuais i emite hipóteses sobre o futuro da súa traxectoria.</p> <p>Elabora textos reflexivos e ben argumentados.</p> <p>Amosa interese e busca información de xeito autónomo sobre as obras que se presentan na aula ou que suxiren os compañeiros.</p>	
--	---	---	---	--

Criterio de avaliación:

Utilizar a terminoloxía axeitada na análise de obras e situacións musicais.

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Compet básicas
Usa con rigor un vocabulario axeitado para describir a música.	Emite xuízos cun vocabulario básico. Sabe contestar preguntas sobre conceptos musicais, pero non os extrapola para poder elaborar unha crítica musical.	Pode elaborar un escrito razoado coa terminoloxía musical. Redacta textos sobre aspectos musicais co vocabulario básico necesario. Pode elaborar un escrito razoado coa terminoloxía musical.	Comunica coñecementos musicais empregando a terminoloxía axeitada e coa reflexión que lle permite emitir xuízos. Explica ou redacta textos sobre coñecementos, percepcións ou xuízos críticos cun vocabulario musical extenso e conciso.	CCL CCE C CSIE E

Criterio de avaliación:

Recoñecer auditivamente, clasifica, situar no tempo e no espazo e determinar a época ou cultura e estilo das obras musicais escoitadas previamente na aula, amosando apertura e respecto polas novas propostas musicais e

interesándose por ampliar as súas preferencias

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Com pet básicas
Recoñece e compara os trazos distintivos de obras musicais e descríbeos mediante unha terminoloxía axeitada.	A través da interpretación e da audición familiarízase coa música histórica. Apréciaa sensorialmente. Coñece a sucesión dos períodos e as características musicais máis relevantes.	A través da interpretación e da audición familiarízase coa música histórica. Aprecia sensorialmente e aprecia escoitar as composicións máis emblemáticas como enriquecemento cultural. Coñece os usos dos elementos da música en cada período e utilízalos para distinguilos nas audicións.	Amosa pracer sensorial ao escoitar a beleza da música independentemente do período histórico no que foi composta e valora racionalmente o enriquecemento cultural que supón. Relaciona a arte da música coas artes plásticas e escénicas. Distingue a música dos períodos pola análise dos elementos da música e distíngueos e relaciona nunha	CCE C CMC CT CAA

			audición.	
Sitúa a obra musical nas coordenadas de espazo e tempo.	A través da interpretación e da audición familiarízase coa música histórica. Apréciaa sensorialmente. Relaciona os períodos da música coas súas características técnicas máis definitorias e determinantes. Coñece os feitos clave de cada período histórico, as características da sociedade e os avances da sociedade e os avances tecnolóxicos relacionados coa música. Examina a relación entre eles de xeito guiado.	A través da interpretación e da audición familiarízase coa música histórica. Apréciaa sensorialmente e aprecia escoitar as composicións máis emblemáticas como enriquecemento cultural. Coñece as características musicais das diferentes épocas e culturas e pode explicalas. Coñece os feitos clave de cada período histórico e os avances tecnolóxicos relacionados coa música. Examínaos autonomamente	Amosa pracer sensorial ao escoitar a beleza da música independentemente do período histórico no que foi composta e valora racionalmente o enriquecemento cultural que supón. Relaciona a arte da música coas artes plásticas e escénicas. Valora o uso dos elementos da música en cada período, os compara e chega a conclusións argumentadas e reflexionadas. Relaciona todos os coñecementos adquiridos para comprender e explicar a estreita	CCE C CAA

		e relacións coa sociedade da época.	relación entre a historia asociada á evolución da tecnoloxía e a presenza, usos e funcións da música nunha determinada sociedade.	
Amosa interese, respecto e curiosidade pola diversidade de propostas musicais, así como polos gustos musicais doutras persoas	A través da interpretación e da audición familiarízase coa música histórica. Apréciaa sensorialmente. Busca información en internet sobre aspectos concretos que dan releve musical a un interprete, produtor, ou compositor de música para medios audiovisuais. Amosa unha actitude tolerante	A través da interpretación e da audición familiarízase coa música histórica. Apréciaa sensorialmente e aprecia escoitar as composicións máis emblemáticas como enriquecemento cultural. Busca e analiza críticas musicais sobre concertos ou novas producións dos ámbitos da música actual. Amosa interese	Amosa pracer sensorial ao escoitar a beleza da música independentemente do período histórico no que foi composta e valora racionalmente o enriquecemento cultural que supón. Analiza e compara críticas e producións musicais actuais i emite hipóteses sobre o futuro da súa traxectoria. Elabora textos reflexivos e ben	CCE C CSC CCL

	e aberta para interpretar e escoitar obras de estilos diferentes do gusto propio.	na presentación en clase de música actual diferente dos seus gustos e preferencias. Respecta os gustos distintos do propio.	argumentados. Aмоса interese e busca información de xeito autónomo sobre as obras que se presentan na aula ou que suxiren os compañeiros.	
--	---	---	---	--

Criterio de avaliación:

Distinguir as funcións que cumpre a música na nosa sociedade, atendendo a diversas variables: intención de uso, estrutura formal, medio de difusión utilizado.

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Comp et básic as
Aмоса unha actitude crítica ante o papel dos medios de comunicación na difusión e promoción da música.	É consciente da importancia dos medios de comunicación na difusión e promoción da música, pero coñece e consume maioritariamente	Recoñece a importancia dos medios de comunicación na difusión e promoción da música. Aмоса unha actitude crítica coa	Valora o poder de influencia da mediatización dos gustos e consumos masivos de música a través dos medios de comunicación e promoción i	CSIE E

	música de tendencias masivas.	mediatización dos gustos e consumos masivos de música a través dos medios de comunicación e promoción, pero non acaba de encontrar autonomamente medios alternativos para descubrir novas opcións de goce musical.	quen de encontrar autonomamente medios alternativos para descubrir novas opcións de goce musical.	CSC
--	-------------------------------	--	---	-----

Criterio de avaliación:

Explicar algunhas das funcións que cumpre a música na vida das persoas e na sociedade.

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Competencias básicas
Coñece o papel da música en situacións e contextos	Distingue a música funcional da música composta só para o pracer	Explica o poder da música para influír nas emocións e o seu uso na	Compara varios usos da música e as funcións que desempeñan. Comprende a	

<p>diversos: actos da vida cotiá, espectáculos, medios de comunicación, etc.</p>	<p>artístico sensorial. É consciente da importancia da música para o ser humano, pero só considerando a súa propia experiencia. Cústalle ser crítico co consumo abusivo.</p>	<p>sociedade. Recoñece a importancia da música e como impacta nas emocións. Amosa unha actitude crítica co consumo da música, pero en casos de extremo abuso.</p>	<p>necesidade da música de circunstancia e relaciónaa coas necesidades do poder de cada momento histórico. Valora o poder de influencia da música no ser humano ao longo da historia e é sensible ao seu uso indiscriminado como contraproductente para os sentidos e para a saúde mental.</p>	<p>CCEC CSC</p>
--	--	---	--	---------------------

3.- BLOQUE CONTEXTOS MUSICAIS E CULTURAI

Criterio de avaliación:

Apreciar a importancia patrimonial da música española e comprender o valor de conserva-la e transmitila.

Estándares de	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Comp
----------------------	-----------------------	--------------	-------------	-------------

aprendizaxe				et básicas
Amosa interese por coñecer o patrimonio musical español.	Busca información sobre músicos e repertorio do patrimonio musical español.	Busca e analiza críticas musicais sobre músicos e repertorio do patrimonio musical español.	Analiza e compara críticas e producións musicais do repertorio e patrimonio español. Elabora textos reflexivos e ben argumentados ao respecto.	CCEC CCL
Coñece os testemuñas máis importantes do patrimonio musical español e sitúaos no seu contexto histórico e social.	Coñece os compositores españois máis relevantes.	Relaciona os compositores españois máis relevantes coa súa música e coas características da sociedade do seu momento.	Coñece e compara a traxectoria dos compositores españois máis relevantes coas tendencias musicais europeas.	CCEC

Criterio de avaliación:

Coñecer a existencia doutras manifestacións musicais e consideralas como fonte de enriquecemento cultural

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Compet
----------------------------------	-----------------------	--------------	-------------	---------------

				básicas
Analiza a través da audición músicas de distintos lugares do mundo, e identifica as súas características fundamentais.	Amosa unha actitude tolerante e aberta para interpretar e escoitar obras de estilos diferentes do gusto propio. Busca información con guía sobre músicas de distintos lugares do mundo.	Amosa interese na presentación en clase de música diferente dos seus gustos e preferencias. Respecta os gustos distintos do propio.	Amosa interese e busca información de xeito autónomo sobre as obras que se presentan na aula ou que suxiren os compañeiros.	CCEC CSC
Recoñece as características básicas da música española e da música popular urbana.	Coñece os compositores españois máis relevantes e de música popular urbana. Coñece a sucesión dos períodos e as características musicais de música española e música popular urbana máis relevantes.	Relaciona os compositores españois máis relevantes coa súa música e coas características da sociedade do seu momento así como da música de popular urbana. Coñece os usos dos elementos da música en cada período	Coñece e compara a traxectoria dos compositores españois máis relevantes coas tendencias musicais europeas. Distingue a música dos períodos pola análise dos elementos da música e distíngueos e	CCEC

		tanto da música española como da música popular urbana e utilízaos para distinguilos nas audicións.	relaciona nunha audición tanto para a música española como a música popular urbana.	
--	--	---	---	--

Criterio de avaliación:

Relacionar a música con outras manifestacións artísticas.

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Compet básicas
----------------------------------	-----------------------	--------------	-------------	-----------------------

+

Elaborar traballos nos que establece sinerxias entre a música e outras manifestacións artísticas.	Contesta cuestionarios sobre periodos históricos relacionando música e outras manifestacións artísticas. Coñece que aspectos da música están relacionados con outras manifestacións artísticas.	Explica as características musicais dos diferentes periodos coa linguaxe apropiada. Relaciona os coñecementos de distintas disciplinas artísticas cos contidos musicais.	Compara as características musicais dos distintos periodos relacionándoos con outras manifestacións artísticas. Explica os aspectos da evolución das artes, a ciencia e a tecnoloxía relacionados coa música.	CCEC
---	---	--	---	------

Criterio de avaliación:

+

Coñecer os principais grupos e tendencias da música popular actual

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Competencias básicas
Realiza traballos e exposicións o resto do grupo sobre a evolución da música	Amosa unha actitude tolerante e aberta para interpretar e escoitar obras de estilos diferentes	Amosa interese na presentación en clase de música diferente dos seus gustos e preferencias.	Amosa interese e busca información de xeito autónomo sobre os estilos que se presentan na aula o que	CCEC CAA

popular.	do gusto propio. Busca información con guía sobre distintos estilos de música popular urbana	Respecta os gustos distintos do propio	suxiren os compañeiros.	
Válese dos recursos das novas tecnoloxías para explicar os contidos de xeito claro.	É pouco autónomo para o uso das fontes para elaborar traballos valéndose de novas tecnoloxías, pero acompañado traballa ben.	É semiautónomo/a e elabora traballos sinxelos valéndose de novas tecnoloxías. Emprega fontes e ten integrados os procedementos básicos.	É moi autónomo e produce información sobre o feito musical. Sabe discriminar e dar prioridade ás fontes de información, e ten os procedementos integrados. Produce i expón información musical valéndose de novas tecnoloxías.	CCEC CD

4.- BLOQUE CONTEXTOS MUSICAIS E CULTURAI S

Criterio de avaliación:

Valorar o papel das tecnoloxías na formación musical

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Competencias básicas
Selecciona recursos tecnolóxicos para diferentes aplicacións musicais.	É pouco autónomo/a na indagación ou descubrimento de recursos tecnolóxicos (software, bibliotecas de samplers) pero guiado ou acompañado traballa eficientemente.	É semiautónomo/a na indagación ou descubrimento de recursos tecnolóxicos (software, bibliotecas de samplers) podendo realizar con eles traballos aplicando novas tecnoloxías. Utiliza fontes e ten integrados os procedementos básicos.	É moi autónomo/a descubriendo e manexando recursos tecnolóxicos (software, bibliotecas de samplers). Produce e expón información musical así como traballos e tarefas concretas valéndose de novas tecnoloxías.	CD CAA CSIE
Comprende a transformación de valores, hábitos, consumo e gusto musical como consecuencia dos avances	Elabora pequenos textos sobre a transformación dos valores, hábitos, e consumo musical como	Explica oralmente ou con textos curtos coñecementos, opinións ou críticas sobre a transformación dos valores,	Explica ou redacta textos sobre a transformación de valores, hábitos, consumo e gusto musical como	CCL CSIE E

tecnolóxicos.	consecuencia dos avances tecnolóxicos. Emite xuízos cun vocabulario básico.	hábitos, consumo e gusto musical como consecuencia dos avances tecnolóxicos cunha linguaxe técnica musical suficiente.	consecuencia dos avances tecnolóxicos, percepcións ou xuízos críticos cun vocabulario musical extenso, técnico e conciso.	
---------------	---	--	---	--

Criterio de avaliación:

Aplicar as técnicas de gravación, analóxica e dixital, para rexistrar as creacións propias, as interpretacións realizadas no contexto da aula e outros mensaxes musicais

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Competencias básicas
Manexa as técnicas básicas necesarias para a elaboración dun produto audiovisual.	Grava e edita música por petición do profesor. É un pouco destro no uso das tecnoloxías relacionadas coa imaxe e son.	Grava, edita e produce música e obras audiovisuais con certo desenvolvemento e con iniciativa.	Grava, edita e produce de modo autónomo e creativo. Coñece as ferramentas tecnolóxicas e as súas posibilidades. Úsaas para crear produtos audiovisuais	CD CAA CSIE E

			reflexionados e creativos.	
--	--	--	----------------------------	--

Criterio de avaliación:

Sonorizar unha secuencia de imaxes fixas ou en movemento utilizando recursos informáticos

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Comp et básicas
Sabe buscar e seleccionar fragmentos musicais axeitados para sonorizar secuencias de imaxes.	É pouco autónomo/a na indagación ou descubrimento de fragmentos musicais para sonorizar imaxes, pero guiado ou acompañado traballa eficientemente.	É semiautónomo/a na indagación ou descubrimento de fragmentos musicais para sonorizar imaxes, podendo realizar con eles traballos aplicando novas tecnoloxías. Utiliza fontes e ten integrados os procedementos básicos.	É moi autónomo/a descubriendo e manexando fragmentos musicais para sonorizar imaxes.	CAA CSIE E CCEC
Sonoriza imaxes fixas e en movemento mediante a	Sonoriza imaxes fixas e en movemento por petición do	Sonoriza imaxes fixas e en movemento con certo	Sonoriza imaxes fixas e en movemento de modo autónomo	

selección de músicas preexistentes ou a creación de bandas sonoras orixinais.	profesor. É un pouco destro no uso das tecnoloxías relacionadas coa imaxe e son.	desenvolvemento e con iniciativa.	e creativo. Coñece as ferramentas tecnolóxicas e as súas posibilidades. Úsaas para crear produtos audiovisuais reflexionados e creativos.	CAA CSIE E CCEC
---	--	-----------------------------------	---	--------------------------

Criterio de avaliación:

Caracterizar a función da música nos distintos medios de comunicación: radio, televisión, cine e as súas aplicacións na publicidade, os videoxogos e outras aplicacións tecnolóxicas.

+

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Comp et básic as
Sérvese con autonomía das fontes de información e os procedementos axeitados para indagar e elaborar traballos relacionados coa	É pouco autónomo para o uso das fontes de información para elaborar traballos relacionados coa función da música nos medios de	É semiautónomo/a e elabora traballos sinxelos. Utiliza fontes e ten integrados os procedementos	É moi autónomo e produce información sobre a función da música nos medios de comunicación. Sabe discriminar e dar prioridade	CAA CCEC

función da música medios de comunicación.	comunicación, pero acompañado traballa ben.	básicos.	ás fontes de información, e ten os procedementos integrados. Produce información musical con goce.
---	---	----------	--

Criterio de evaluación:

Coñecer as posibilidades das tecnoloxías aplicadas á música, i empregalas con autonomía

Estándares de aprendizaxe	BAIXO (MÍNIMO)	MEDIO	ALTO	Comp et básicas
Amosa interese por coñecer as posibilidades que ofrecen as novas tecnoloxías como ferramentas para a actividade musical.	É pouco autónomo/a para o uso das novas tecnoloxías para elaborar traballos propostos, pero acompañado/a traballa ben.	É semiautónomo/a e elabora traballos co uso das novas tecnoloxías sinxelas. Utiliza fontes e ten integrados os procedementos básicos.	É moi autónomo/a no uso das novas tecnoloxías para elaborar os traballos propostos. Sabe discriminar e dar prioridade segundo que ferramentas, e ten os	CD

			procedementos integrados. Produce con elas información musical con disfrute.	
Cofece e consulta fontes de información impresa ou dixital para resolver dúbidas e para avanzar na aprendizaxe autónoma.	É pouco autónomo/a no uso das fontes de información para resolver dúbidas e para avanzar na aprendizaxe autónoma, pero acompañado/a traballa ben.	É semiautónomo/a no uso das fontes de información para resolver dúbidas e para avanzar na aprendizaxe autónoma. Utiliza fontes e ten integrados os procedementos básicos.	É moi autónomo/a no uso das fontes de información para resolver dúbidas e para avanzar na aprendizaxe autónoma. Sabe discriminar e dar prioridade ás fontes de información, e ten os procedementos integrados.	CD CAA
Utiliza a información de xeito crítico, obtena de distintos medios e pode empleala e transmitila a través de distintos soportes.	É pouco crítico/a no uso de información, obtena de pouca variedade de medios, pero acompañado/a traballa ben.	Exerce certa crítica á hora de utilizar información obténdoa de distintos medios para elaborar traballos sinxelos que pode transmitir en	É moi crítico no uso de información para elaborar os traballos propostos. Produce con ela traballos musicais en distintos soportes	CD CSIE E

		distintos soportes. Ten integrados os procedementos básicos.	con disfrute.	
Coñece e cumpre normas establecidas para realizar actividades da aula.	e as normas establecidas, pero cénsase pronto. Necesita apoio do grupo. Cústalle respectar aos seus compañeiros	Amosa unha actitude de motivación no seguimento das actividades, respecta as propostas. É quen de tentar o seguimento das actividades e normas establecidas, pero cénsase pronto. Necesita apoio do grupo. Cústalle respectar aos seus compañeiros	Amosa unha actitude de alta motivación nos seguimentos das actividades, respecta as propostas e fai aportacións creativas. Recoñece e supera as súas dificultades na realización das actividades, respecta as dos seus compañeiros e axuda a que eles se superen.	CSC CSIE E CAA

-TEMPORALIZACIÓN:

O desenvolvemento do curso está estruturado en tres trimestres que corresponden con tres avaliacións.

A programación da área, dentro de cada avaliación ou trimestre, articularase a través de unidades didácticas, centrados nas novas tecnoloxías, o uso da música nos medios de comunicación e medios audiovisuais, e a orixe e o desenvolvemento da música popular urbana do séc. XX. Ensaianse diferentes pezas de música popular urbana adaptadas á aula. O número de horas lectivas dedicada a cada unidade é orientativo, dada a dificultade que entraña o seguimento estrito debido á diversidade de coñecementos previos, capacidades e intereses dos alumnos.

Cabe destacar que o curso de 4º ESO pretende afondar en cuestións relacionadas co uso de novas tecnoloxías que lles permitan facer tarefas de sonorización de curtametraxes/imaxes e utilizar programas de edición de partituras (musescore)

A temporalización prevista pretende:

- O primeiro trimestre: a música no cine, na radio e na TV. Novas tecnoloxías. Ensaio de pezas de bandas sonoras adaptadas ao nivel do alumnado. Sonorización de imaxes ou vídeos.
- O segundo trimestre: a orixe e a evolución da música grabada. O patrimonio musical español. Interpretación colectiva de pezas pop e do patrimonio español adaptadas ao nivel do alumnado. Edición de partituras.
- O terceiro trimestre: Percorrido pola historia da música pop. Preparación de pezas pop adaptadas ao nivel dos alumnos/as e selección e preparación das pezas a interpretar nun acto musical de fin de curso.

-PROCEDIMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN NA ESO:

1. Observación das actividades de expresión instrumental, corporal e vocal en grupo e/ou pequenos grupos e a escoita doutros compañeiros con respecto e en silencio.
2. Traballo na aula cunha actitude axeitada e unha participación necesaria para o correcto desenvolvemento das actividades cotiás da clase.
3. O caderno de clase, a súa claridade e boa organización. Non é preciso entregalos, pero farase supervisión deles porque se empregarán coma soportes de información básicos para a realización de certas tarefas.
4. Probas escritas con cuestións que esixan respostas que reflectan o grao de asimilación de coñecementos acadado polos/as alumnos/as, e que lles sirva coma medio de comprender e superar erros no proceso de aprendizaxe e que poidan ser detectados polo profesor.
5. Probas prácticas individuais ou en pequeno grupo nas que cada alumno interprete unha peza completa ou sexa responsable en solitario dunha das partes e toda a clase observe, escoite e poida realizar unha avaliación, aparte da do profesor.
6. Probas prácticas realizadas en grupos pequenos ou grupo de clase, onde se poña de manifesto a capacidade de utilizar os coñecementos adquiridos para a creación e interpretación musical, así como a asimilación das actitudes necesarias para elo en todo o proceso ol traballo.
7. Nos traballos que impliquen o uso de novas tecnoloxías, o gusto polo rigor no remate final e presentación dos proxectos.
8. Nos traballos escritos e tarefas, a entrega puntual será outro factor de avaliación aparte da corrección do mesmo.
9. Intervencións persoais, esforzo, interese.
10. Actitude respectuosa, participativa e colaboradora.
11. Asistencia á clase con todo o material requirido.

-METODOLOXÍA NA ESO:

A/as metodoloxías que se porán en práctica no presente departamento serán:

- A Actividade: un método activo que se caracteriza pola concepción inicial de que as cousas se aprenden facéndoas. A actividade supón a posta en marcha dunha serie complexa de variables, que debido ao talante da nosa área poden ser corporais, intelectuais, espirituais, afectivas, sociais e expresivo-comunicativas.
- A creatividade: mediante a inclusión de actividades (exercicios, traballos, prácticas, investigacións...) que estimulen o pensamento.
- A interdisciplinariedade: en todo momento terase en conta:
  - A posibilidade de aproveitar os numerosos puntos de contacto co currículo das outras áreas.
  - A consideración dos contidos transversais como posible elemento motivador que aúne actividades concretas coma un posible centro de interese.
- Enfoques globalizadores. O enfoque globalizado supón presentar os contidos da ensinanza resaltando as súas relacións con outros contidos doutras áreas e todos vinculados cun tema de interese para o alumno.
- Intervención pedagóxica. Debe ter un carácter o máis individualizado posible, xa que o seu obxectivo é adaptarse ás características persoais de cada alumno/a. Este enfoque metodolóxico debe completarse con orientacións e suxestións do profesor sobre aquelas actividades que máis lle conveñen a cada alumno en determinada situación.
- Socialización. É necesario fomentar certos hábitos, conductas e actitudes que estimulen un verdadeiro espírito de cooperación e colaboración grupal.

Facer música xuntos implica coordinación e respecto polos demais membros do grupo. Para afondar neste obxectivo podemos utilizar distintas técnicas de dinámica de grupos.

- Contorno sociocultural. É fundamental ter en conta os recursos didácticos do contorno sociocultural e os recursos ou medios indirectos, como poidan ser os medios audiovisuais. A correcta utilización do medio como recurso didáctico implica por parte do profesor un coñecemento profundo da comunidade e do contorno musical existente.

- Profesorado. O profesor/a é un axente motivador que, empregando estratexias didácticas diversas, consegue espertar o interese e a participación activa do alumno. Entre as estratexias básicas debemos recordar: estimular a participación activa dos alumnos en clase; fomentar o traballo en grupo; evitar as sancións negativas polo fracaso e a falta de recoñecemento persoal polo éxito; procurar que o alumnado interveña na planificación didáctica, por exemplo na súa preparación, opinando sobre a súa realización das actividades que se propoñan; invitar ao alumnado a participar na avaliación da súa aprendizaxe; coidar a forma de presentación da información, non abusando sempre da mesma vía de comunicación; empregar estratexias que fagan revivir nos/nas alumnos/as os coñecementos anteriores para construír sobre eles a aprendizaxe dos novos coñecementos; espertar e desenvolver en todo momento a creatividade nos/nas alumnos/as...

Polas súas características, o método científico ten moita utilidade na nosa área, xa que a interacción teoría-práctica é continua e, dado o nivel de desenvolvemento dos coñecementos do alumnado, precisa enormemente unha base.

A este respecto convén termos en conta que non hai métodos bos ou malos. A elección dependerá da calidade da axuda didáctica que se lle ofrezca a cada alumno en cada momento, en función das súas necesidades e da posibilidade de acadar unha aprendizaxe significativa.

-MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS:

Durante este curso non se utilizarán libros de texto. A profesora proporcionará fotocopias , apuntamentos e poderanse empregar algúns contidos de EDIXGAL.

O alumnado debe levar a clase unha libreta, carpeta ou arquivador para organizar os apuntamentos da clase, unha libreta ou follas de papel pautado e a frauta.

A aula de Música conta con dúas estancias: unha máis grande onde se desenvolverán as clases e outra máis pequena, onde están a maioría dos instrumentos, e que pode ser utilizada para ensaiar en pequenos grupos.

Os recursos e materiais que se utilizarán para o desenvolvemento dos diferentes contidos son os seguintes:

- Ordenador con conexión a internet.
- Proxector.
- Encerado pautado.
- Pizarra dixital.
- Discografía básica que permita traballar as diferentes actividades de audición con obras representativas das diferentes épocas, estilos, culturas e autores.
- Conxunto instrumental Orff (xilófonos, metalófonos, carillóns e instrumentos de pequena percusión)
- Frautas doce soprano.
- Outros instrumentos da aula: teclados, guitarras e baixos eléctricos, batería, ukeleles, guitarra española.
- Outros: tarxeta de son, autofalantes e micrófonos.
- Como programa editor de partituras empregaremos “Musescore” posto que é libre e de fácil acceso aos estudantes.

-CRITERIOS DE AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN:

Unha vez especificados os criterios de avaliación, o/a alumno/a debe saber que terá que cumprir cunha serie de **requisitos mínimos para poder ser avaliado**:

- 1.- Puntualidade.
- 2.- Asistencia a clase con regularidade e xustificación das posibles faltas.
- 3.- Actitude positiva, respectando ao profesor e aos seus propios compañeiros.
- 4.- Adquisición do material utilizado en clase.
- 5.- Realización diaria dos exercicios teóricos e prácticos propostos.
- 6.- Evolución positiva ao longo do curso e non ter abandonado a materia.

Instrumentos de Avaliación:

- Probas escritas.
- Cadernos onde se gardan os exercicios, contidos teóricos, comentarios de audicións, partituras, fichas entregadas pola profesora ...
- Práctica musical (ritmo, solfexo, interpretacións cos instrumentos da aula...)
- Intervencións persoais, esforzo, interese.
- Actitude respectuosa, participativa e colaboradora.
- Asistencia á clase con todo o material requirido.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN EN 2º E 4º ESO:

- Entrega e cualificación de exercicios e traballos (10%)
- Coñecementos de linguaxe, teoría e cultura musical, valorados no exame escrito (40%)
- Exames prácticos (ritmo, solfexo, práctica instrumental e vocal) Neste apartado inclúense as tarefas encomendadas de percusión ou cambio de letra que presentarán en forma de vídeo ou interpretarán na aula (40%)
- Participación, atención no seguimento das clases e comportamento (10%)

A cualificación final dun alumno/a é susceptible de matizacións ou redondeos tendo en conta a súa traxectoria (ascendente ou descendente) de modo acorde sempre coa dirección cara a que se dirixe a súa progresión ou regresión.

É facultativo do profesor poñer unha nota colectiva nos apartados de práctica vocal e instrumental por terse valorado o proxecto no seu conxunto, o cal valerá tamén como indicativo do esforzo e actitude do alumnado como grupo.

A/o alumna/o **non debe deixar sen puntuar ningún dos apartados cualificables**. En todos os apartados ten que acadar os obxectivos mínimos e ao longo do curso deberá ter unha progresión e evolución positiva (especialmente na parte práctica da materia)

Valoración das *prob*as escritas:

Cualificaranse segundo o baremo que o profesor determine para cada pregunta. De ser posible se comunicará o valor de cada apartado ao alumnado antes do comezo do exercicio.

Na cualificación atenderase a:

- A adecuación das respostas aos enunciados das preguntas
- A exposición das respostas de xeito ordenado e lexible.

Valoración da *práctica vocal e instrumental*

- Interpretación e lectura correcta de alturas e figuras musicais.
- Interpretación correcta do compás rítmico e mantemento do pulso regular.
- Técnica básica de xeito correcto, relaxado e amosando interese.
- Capacidades expresivas e interpretativas.
- Atención e seguimento das indicacións da profesora no ensaio e práctica

do instrumento .

Valoración dos traballos de produción propia

- . Adecuación dos contidos ao traballo encomendado.
- . Exposición do tema de xeito ordenado e lóxico.
- . Corrección caligráfica, ortográfica e sintáctica.
- . Utilización de varias fontes de información e síntese realizada a partir delas.
- . Orixinalidade e utilización de medios para facer a presentación máis atractiva.
- . Facer constar unha conclusión ou parecer propio.
- . Coordinación entre compañeiros cando se trate dun traballo en grupo, tanto no reparto das tarefas como na exposición do mesmo.

Valoración do caderno de traballo

O caderno entregarase sempre que sexa requirido pola profesora. Valorarase:

- . A súa presentación e limpeza.
- . A orde nas actividades tal e como foron realizadas na aula, divididas en unidades didácticas e coas fichas e partituras pegadas correctamente.
- . O nivel de realización das actividades.

Cálculo da nota media

O cálculo da nota media non é resultado unicamente dunha división exacta entre os distintos valores. En primeiro lugar, debe acadar os obxectivos mínimos de cada unidade didáctica para realizar o cálculo e, ademais, existe un factor de corrección ou redondeo á alza ou á baixa en virtude da traxectoria ascendente ou descendente das cualificacións ao longo do ano académico que

vai condicionar sobre todo a cualificación final do curso. O obxectivo é que o/a alumna regularice o seu esforzo ao longo do curso e sempre demostre unha dedicación e actitude cara a materia que non amose regresión nin perda de interese.

Valoración da *actitude*

A actitude ten un apartado concreto na cualificación é ademais vai incluída en criterios avaliáveis como :

- asistencia a clase
- puntualidade no horario.
- aportación de material
- coidado e presentación na entrega de traballos/exames
- puntualidade na presentación na data dos traballos
- respecto á disciplina de ensaio cara a profesora e compañeiros/as
- participación en clase
- preocupación por entender ben os contidos impartidos
- gusto polo traballo ben feito
- coidado do material da aula.

O alumnado que acade unha cualificación inferior a 5 na 3ª avaliación realizará actividades de recuperación dos contidos teóricos e/ou prácticos da materia non superados. Estas actividades poderán ser de dous tipos:

1. Actividades novas deseñadas para tal fin no caso de que o alumnado realizase todas as previas ata a 3ª avaliación incluída e non as superase. O deseño destas actividades responderá aos contidos non superados e á metodoloxía aplicada.
2. Actividades repetidas das realizadas ao longo do curso con cualificación negativa ou non presentadas.

-Criterios de cualificación das actividades de recuperación dos contidos

teóricos e prácticos: O profesorado informará ao alumnado das actividades de recuperación que ten que realizar para acadar unha avaliación positiva na materia. As novas cualificacións obtidas nas actividades de recuperación utilizaranse para facer un novo cálculo das notas das avaliacións, e a correspondente á avaliación final, seguindo os criterios de cualificación establecidos na programación.

-INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE:

Para avaliar o proceso do ensino e práctica docente o departamento pode valerse do cumprimento dos seguintes índices recollidos nas seguintes táboas.

Rexistro para a autoavaliación da profesora: Planificación

PLANIFICACIÓN	
Indicadores	Valoración
1. Programa a materia tendo en conta os estándares de aprendizaxe previstos.	
2. Programa a materia tendo en conta o tempo dispoñible para o seu desenvolvemento.	
3. Selecciona e secuencia de forma progresiva os contidos de a programación de aula tendo en conta as particularidades de cada un dos grupos de estudantes.	
4. Programa actividades e	

estratexias en función dos estándares de aprendizaxe.	
5. Planifica as clases de modo flexible, preparando actividades e recursos axustados á programación de aula e ás necesidades e ós intereses do alumnado.	
6. Establece os criterios, procedementos e os instrumentos de avaliación e autoavaliación que permiten facer o seguimento do progreso de aprendizaxe de seus alumnos e alumnas.	
7. Coordínase co profesorado doutros departamentos que poidan ter contidos afíns á súa materia.	

+

-ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES. INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN E CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES:

Para aprobar a materia pendente dalgún dos cursos anteriores, o alumnado terá que superar a materia no presente curso.

No caso de non estar matriculado/a en Música deberá asistir nalgúns recreos á aula de música para atender ás explicacións da profesora e realizar diferentes traballos ao longo do curso que entregará nos prazos indicados. Terá algunha

proba escrita para demostrar que ten coñecementos básicos en linguaxe musical (nome das notas, figuras e silencios, compases de 2/4, 3/4 e 4/4...)

Se non presenta os traballos requeridos terá que realizar un exame final no mes de maio.

-DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL:

A avaliación inicial é especialmente útil e importante en 2º ESO En todos os niveis analizaranse os hábitos de escoita e gozo de música dos rapaces,: música favorita, formación, fonoteca doméstica, expectativas de formación na materia, etc...

Os alumnos/as farán probas orais que confirmen o nivel académico e de formación do que partimos a inicio de curso.

-MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE:

A diversidade do alumnado engloba+ dende aqueles alumnos/as que son estudantes de música no conservatorio, escolas e academias de música (que poden axudar aportando material, achegando os seus propios instrumentos, facendo melodías complexas e maiores dificultades rítmicas), alumnos/as con dificultades de aprendizaxe, alumnos/as emigrantes, discapacitados e alumnos/as que chegan de distintos centros de procedencia con distinta preparación.

As características peculiares da área de Música permiten certa flexibilidade no proceso de ensino-aprendizaxe para aplicar os distintos niveis de comprensión. O tipo de traballo e actividades musicais para realizar tanto individualmente como en grupo, permiten a repartición por niveis, segundo as aptitudes e a gradación dos coñecementos de cada alumno e alumna. Realizarase unha avaliación formativa, partindo da primeira avaliación ou do diagnóstico e da autoavaliación e coavaliación do discente, que axudará a construír as

aprendizaxes de xeito individualizado pero motivando ao alumnado no seu traballo e sen que se sinta en ningún momento marxinado. A intención é ofrecer un material que sirva non para todos os alumnos e alumnas, senón para cada un deles.

Algunhas **medidas** que poden favorecer a adaptación son:

- Ofrecer un repertorio variado no que estean presentes distintos estilos de música.
- Ofrecer un espazo para a improvisación onde teñan cabida as intervencións de todos e cada un dos alumnos e alumnas.
- Expor actividades concibidas como reforzo ou ampliación. Nas actividades en grupo a cada alumno asignaráselle a parte da interpretación colectiva que estea máis en consonancia coas súas aptitudes e posibilidades.

Nos casos necesarios darase a posibilidade de facer traballos de ampliación. Tamén pode haber a titoría entre iguais, dando a posibilidade ó alumnado máis avanzado de axudar ós seus compañeiros e compañeiras. Deste xeito poden arraigar máis profundamente o seu propio coñecemento e para a persoa que recibe a titoría abrimos unha nova posibilidade de aprendizaxe.

A profesora ademais estará sempre dispoñible na aula nalgúns recreos ao longo da semana para posibles dúbidas.

-CONTRIBUCIÓN DESDE A ÁREA DE MÚSICA AO PLAN LECTOR DO CENTRO:

Actividades para a consecución do Plan Lector:

- Lectura e comprensión dos textos das fichas de traballo entregadas pola profesora.

- Lectura das cancións interpretadas.
- Traballos de investigación.
- Análise de críticas musicais, diferenciando entre feito e opinión.
- Lecturas recomendadas que teñan como tema principal ou secundario o tema da música. Poden ser lecturas individuais ou colectivas.

-TRATAMENTO E FOMENTO DAS TIC NA ÁREA DE MÚSICA:

A aula de música dispón de ordenador, encerado dixital, conexión a internet e canón de vídeo para a proxección. A integración das TIC facémola a través das seguintes actividades:

- A rede ofrécenos recursos de procura e elaboración de materiais como apoio ás explicacións da profesora, proxectando páxinas web, imaxes, esquemas, documentos históricos, simulacións, vídeos, música,... Tamén para a elaboración de traballos a petición do profesor.
- Elaboración de traballos de produción propia en formatos dixitais: presentacións, sonorizacións...
- -Proxección de partituras para ser interpretadas na clase. Permite tamén realizar traballos previos de lectura e revisión de dificultades. A partitura pode ser proxectada en formato pdf, ou ben a través dun editor de partituras (empregaremos o Musescore)
- Exercicios multimedia interactivos. Estes exercicios adoitan ser extraídos da internet.
- Edición de partituras (Musescore)
- Gravación dixital (Audacity)
- Páxina web do departamento:
<http://centros.edu.xunta.es/iesribeiradolouro/>

-CONCRECIÓN DE ELEMENTOS TRANSVERSAIS:

A materia de música permítenos estimular o desenvolvemento de valores específicos no alumnado.

En primeiro lugar o respecto ó ben común, dado que continuamente na aula de música utilizaremos os instrumentos de propiedade colectiva que o alumnado terá que coidar para que este se manteña en condicións de uso para os outros grupos e para grupos de vindeiros cursos (este valor sumaríase ó de coidado do propio material que sen dúbida será traballado en todas as áreas e materias)

Traballaremos os valores que se derivan da interpretación en grupo, que require actitudes construtivas así como de respecto por todos os compañeiros e compañeiras. Este tipo de actividades poden axudar ao alumnado a comprender na práctica os efectos positivos que a colaboración construtiva e o respecto mutuo teñen para a persoa e para o grupo. Complementariamente poden pór en evidencia o efecto destrutivo que se deriva das actitudes que non teñen en conta o ben común reforzando así estes valores. Para fomentar estes aspectos durante as actividades de interpretación musical en grupo o profesorado fará referencia explícita o paralelismo existente entre o funcionamento do individuo no grupo musical co do funcionamento do individuo na sociedade. Ademais na materia de música podemos contribuír ao desenvolvemento do valor de solidariedade. Na maioría dos grupos contamos con algúns alumnos e alumnas que estudan música no conservatorio e/ou en escolas de música. Eles e elas terán a ocasión de axudar ó alumnado con máis dificultades. Este valor tamén se desenvolve ó estimular a inclusión de todo o alumnado nas interpretacións en grupo, independentemente da súa destreza.

Un punto de especial importancia no que se refire ós valores é o do respecto polo gusto das outras persoas. Nestas idades é frecuente a identificación con determinados grupos e estilos musicais para reforzar a propia identidade.

Moitas veces esta identificación faise a expensas dunha oposición a outros grupos ou estilos musicais, o que leva a un xuízo e exclusión de persoas polo seu gusto musical (e doutros tipos). Debido a isto nesta materia temos a importantísima labor de axudar ó alumnado a desenvolver actitudes tolerantes e abertas cara expresións artísticas de todo tipo e ás preferencias de toda persoa. Consideramos especialmente destacable a contribución que esta materia pode facer para desenvolver no alumnado o respecto por manifestacións culturais doutros pobos, dado que estas forman parte da programación e moitas veces son usadas músicas de distintos contextos culturais.

A materia de música pode axudar ao alumnado a auto-coñecerse, a expresarse e valorar a propia expresión, en que medida ocupa o seu lugar no mundo. O uso da propia voz e o corpo pon de manifesto o estado da autoestima e axuda á mellora desta. Tamén contribúe a desenvolver unha saudable relación co corpo, dado que este é o instrumento da voz e da interpretación dos instrumentos.

+

-ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES:

Durante o presente curso realizaranse unha serie de actividades complementarias e extraescolares, aínda por confirmar, á espera de coñecer a oferta cultural da zona.

O departamento de música fomenta a saída a concertos didácticos que regularmente se veñen ofertando desde distintas institucións ao centro educativo.

Posibles actividades que se realizarán durante este curso son:

- Asistencia a un concerto no Auditorio de Galicia en Santiago de Compostela.
- Visita a Celanova onde o alumnado asistirá a un concerto didáctico de

órgano no mosteiro de San Rosendo. Os alumnos e alumnas acompañarán con seus instrumentos á organista.

-Participación no obradoiro de Regueifas organizado polo equipo de Dinamización Lingüística.

- Saída a Madrid no terceiro trimestre para asistir a un Musical.

- Asistencia aos concertos da Real Filharmonía e da Orquestra Sinfónica de Galicia no teatro Afundación en Vigo. Esta iniciativa achega a música clásica ao alumnado da ESO . Unha ou dúas veces ao mes regalan aos centros entradas para asistir a estes concertos que teñen lugar fóra do horario escolar, ás 20:00 horas. O alumnado interesado deberá chegar ao teatro pola súa conta, asistir ao concerto coa súa profesora e ser recollido á saída por un adulto responsable.

- Continúase cos “Recreos musicais” no que os rapaces e rapazas poderán facer uso da aula de musica baixo a supervisión da profesora coma un espazo de lecer e diversión, no que poderán practicar, xogar cos instrumentos, preparar pezas, traer o seu instrumento para tocar ou practicar con outros compañeiros/as.

+

-MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DAS PROPIAS PROGRAMACIÓNS DIDÁCTICAS E PROCESOS DE MELLORA:

A programación é un documento dinámico que debe permanecer en constante revisión para garantir a súa vixencia e calidade. É por iso que, a lo menos unha vez por trimestre, tras cada unha das avaliacións trimestrais, e sempre que se considere necesario desde o Departamento, en función da resposta educativa de cada un dos grupos de cada curso no que sexa impartida a materia de Música, iranse sinalando minuciosamente cada aspecto revisable, avaliable e sensible a algunha modificación de cara o seguinte curso.

XUNTA
DE GALICIA

INSTITUTO EDUCACIÓN
SECUNDARIA RIBEIRA DO
LOURO

Ribeira, s/n - Torneiros Telf.: 986 333 956
36410 O Porriño (Pontevedra)
ies.ribeira.louro@edu.xunta.es

+

África Álvarez Outerelo
Xefa do Departamento de Música
IES Ribeira do Louro

116